Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нээ гарана. | № 83 (18406). | 1990 оной апрелиин 10, вторник | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй областной комитедэй зургаадахи пленум

...ОБКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРИИН ТУШААЛДА КАНДИДАТУРАНУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...ОБКОМОЙ ЭМХИДХЭЛЭЙ-ПАРТИЙНА БОЛОН КАДРОВА ХҮДЭЛМЭРИИН АСУУДАЛНУУДАЙ ТАЛААР

...МИССИИН ГЭШҮҮН, КПСС-эй ОБКОМОЙ ГЭШҮҮН, ПАРТИИН ТАРБАГАТАЙН РАЙКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ

В. И. ТРОФИМОВАЙ хэһэн мэдээсэл

...шаалһаа сүлөөлэгдэһэн байгаа. Энэ тушаалда дэбжүүлэгдэхэ хүнүүдэй кандидатуранууд партиин горкомууд болон райкомуудта, партийна эхин организацинуудта пленум дээрэ дурадхаһан юм. Зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүд комиссиин заседани дээрэ согсологдоо. Партийна эхин организацинуудай суглаанууд, партиин райкомууд болон горкомуудай пленумууд дээрэ (хамта дээрэ партиин 21 горком болон райкомой пленум, партийна-ажахын эдэбхитэдэй 4 суглаан болоо) партиин обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда кандидатуранууд тодорхойлогдоо. Тэдэ суглаанууд, пленумууд, дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд тухай олониитэдэ мэдээсэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үргэнөөр соносхоно байгаа. Хамта дээрэ долоон кандидат дэбжүүлэгдээ, тэдэ хэд бэ гэбэл: КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. А. Албашеев; Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Н. Булдаев; КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Иванов; республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. И. Крючков; Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, урдань КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь байһан Л. В. Потапов; СССР-эй КНДР-тэ байдаг посольствын советник-посланник, урдань Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ байһан В. Б. Саганов; КПСС-эй обкомой секретарь В. С. Тимашов.

Тэдэнэр комиссиин заседани дээрэ байжа юм. Асуудал зүбшэн хэлсэлгын үедэ В. С. Тимашов, К. А. Албашеев өөрынгөө кандидатуранууды болюулаа. Бусад кандидатуранууд тухай мэдүүлгэ, дурадхалнууд комиссида оруулгаа. Мүнөөдэрэй пленумэй үзэмжэдэ комисси табан кандидатура зүбшэн хэлсэхыень табина.

Комиссиин түрүүлэгшэ В. И. Трофимовай элидхэлэй удаа партиин обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд хойно хойноһоо ендэртэ гаража, һунгалтын урда тээ программануудтайгаа пленумдэ хабаадагшадые танилсуулба. Нэн түрүүн ендэртэ С. Н. Булдаев гараба.

С. Н. БУЛДАЕВАЙ хэлэһэн үгэ

...органуудай гурим хангалтагүй нүлөө үзүүлдэг байгаа. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, эгээлэй юрын коммунистнууд дээдэ таладань байһан органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй захяа заабаринуудые, партийна ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар эдэ органуудай шиидхэбэринүүдые, заабаринуудые хүлеэжэ байдаг һэн. Тингэжэ партийна организациин зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, гүнзэгы үзэл бодолтойгоор, политическэ хатуужалтайгаар хүмүүжүүлгэдэ, жаяг журам болон дайшалхы арга шадабарие бэхижүүлгэдэ партиин гэшүүдэй үүргэ тон бага болгогдошодог байгаа. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ, партийна нүхэсэл, партиин талаар өөһэдынгөө нүхэдые хүтэлбэрилхы зургаануудта дэбжүүлхэ этигэл найдал коммунистнуудта гол түлэб һалгаагдашадаг һэн. Эхин организациин ажал хэрэгүүд тухай, партиин бусад органуудай ажал хэрэгүүд тухай мэдээсэлнүүд коммунистнуудай дунда муугаар тараагдадаг, үгэ хүүрынь бодото ажал хэрэгүүдтэй таһалдадаг болоһон байгаа. Арад зоной бодото этигэл найдалые баралга ходаа эдэ бүгэдын үрэ дүн болодог һэн. Бодото дээрэ арад зоной дунда партиин этигэл найдалые һэргээхэ гээшэ манай түбхын түрүүшын зорилгонуудай нэгэниинь мүн. Эгээл тиимэһээ бүхы хүдэлмэрэе партийна эхин организацинуудта шэглүүлхэ гээшэ партийна органуудай хойшолуулашагүй шухала зорилго болохо ёһотой. Һунгагдадаг зургаануудай бүхы гэшүүдээр дамжуулан, эхин организацинуудтай партийна таһагуудай холбоо барисаае бэхижүүлхэ гээшэ энэ талаар тон шухала асуудал болоно. Һунгагдадаг органуудта тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ, тэрэниие дээдын зургаануудта дэбжүүлэгшэдэй урда Соведүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай ходо ходо тоосожо байха гээшэ шухала удха шанартай.

Кадрнуудые шэлэжэ олоод, тааруулан табиха, хүмүүжүүлхэ гээшэ бүхы шатын партийна органуудай шухалын шухала хэрэг болохо ёһотой. Эндэ нэн түрүүн ажал хэрэгүүдээ шиидхэжэ шадаха арга шадабари, ушар ёһо ойлголго, сэдьхэл бодолой шэнжэ шанарнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта залуу кадрнуудые, илангаяа үндэһэн арадай кадрнуудые шэлэжэ олохо, һурган хүмүүжүүлхэ талаар һайн ажал ябуулагдана гэжэ хэлэхын аргагүй. Тэдэниие хүдэлмэриин ямар нэгэн участогта ажал ябуулхыень дэбжүүлхэһээ гадна, тэдэниие сагүргэлжэ һургаха, тэрэшэлэн ондоо тээшэнь дэбжүүлхэ хэрэгтэй. Энэ талаар партийна эхин организацинуудай секретарьнартай партиин райкомууд болон горкомуудай секретарьнартай, областной партийна организациин һунгагдадаг бүхы хүтэлбэрилхы органуудай гэшүүдтэй хүдэлмэреэ эрид һайжаруулха шухала.

Областной партийна организацида үзэл сурталай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулгын асуудалнуудые онсо шухала удха шанартай гэжэ тоолоноб. Тэрэнэй үндэһөөр бүхы коммунистнууд бодото дээрэ марксизм-ленинизмын үзэл сурталай үндэһэ һууринуудые, хубилган шэнэдхэлгын ба мүнөө үедэ общественные шэнэдхэлгын үзэл сурталнуудые бүхы коммунистнуудай шудалалга тэрэнэй үндэһэ һуурида табигдаха ёһотой. Хэрбээ энэ хүдэлмэридэ коммунист бүхэнтэй ажал ябуулжа шаданагүйбди, тиимэһээ хубилган шэнэдхэлгые бэелүүлхэ талаар партиин хэрэгэй түлөө ёһотойл үзэл сурталай тэмсэлшэдтэй болоногүйбди гэжэ хэлээ һаа, зүйтэй байхаб гэжэ һананаб. Энэ шухала хэрэгтэ республикын эрдэм ухаанай асари ехэ хүсэндэ, областной партийна организациин үзэл сурталай эдэбхитэдтэ тон хангалтагүйгөөр түшэглэнэбди, хэрэглэнэбди. Тойроод бии болоод байһан шэнэ партинуудай, ниитын эмхинүүдэй элдэб хүдэлөөнүүдэй үйлэ хэрэгүүдые хараад һууха бэшэ, харин тэдэнэртэй хөөрэлдэхэ, нэгэдэлгын харгы замуудые бэдэрхэ, партиин хубилган шэнэдхэлгын суртал һургаалнуудые эдэбхитэйгээр хамгаалха гээшэ бүхы областной партийна организациин, партиин областной комитедэй зорилго мүн. Партиин ветерануудай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай ба ажалай ветерануудай ажабайдалай, ажал ябуулгын ехэ дүй дүршэлые үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хэрэгтэ нилээд үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотойбди гэжэ тоолоноб.

Нацинууд хоорондын харилсаануудые нарижуулан һайжаруулха талаар ехэ хүсэлэл оролдолгонууд гаргагдаха ёһотой. Ород, буряад болон манай республика дотор ажаһуудаг бусад арадуудай интернациональна хани барисаанай һайн һайхан түүхэтэ ёһо заншалнуудаар хүн зониие, залуушуулые хүмүүжүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай. Имагтал хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар, эбэй эетэй бүлөөрөө хубилган шэнэдхэлгын ба автономито республикын экономическа болон социальна савшанхи хүгжэлтын орёо шухала зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха байнабди.

Буряад, эвенк болон бусад арадуудай ажаһуудалай, соёл болбосоролой, түүхын ёһо заншалнуудые, түрэлхи хэлэеэ сахиха, саашадань хүгжөөхэ, хэблэлнүүдые үргэдхэхэ, түрэлхи хэлэн дээрээ радио болон телевиденеэр дамжуулгануудые үргэдхэхэ тухай асуудалнуудые энэ талаар дурдажа болоно.

Засагай уялгануудые партиһаа Соведүүдтэ дамжуулха байһанһаа уламжалан, экономико болон социальна зорилгонуудта хабаатай асуудалнууд тухай хэлэхые хүсэнэб. Энэмнай илангаяа мүнөө дамжан оролгын үедэ экономическа ба социальна политика бэелүүлгэһээ парти бүримүһэн зайсаха ёһотой гэһэн удхатай бэшэ.

Тиимэһээ, минии һанахада, областной партийна организациин тодорхойлһон социально-экономическа хүгжэлтын гол шэглэлнүүд үдэр бүриин эмхидхэлэй хүдэлмэреэр, бүхы партийна организацинуудай сагүргэлжын хиналтаар хангагдаха ёһотой. Эдеэ хоолой программые, «Элүүр энхэ байлгын», «2000 он болотор гэр байраар хангалгын» программые, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын, хүн зоной ажаһуудал хангалгын программануудые, социально-соёлой байгуулалтын, дайнай ба ажалай ветерануудай, инвалидуудай, пенсионернүүдэй, бусад зарим хүн зоной материальна болон ажаһуудал хангалгын эрхэ байдалые һайжаруулгые энэ талаар дурдажа болоно. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын асуудалнууд тэрээндэ тон харюусалгатай байна. Дэлхэй дээрэхи эрдэни зэндэмэни гэжэ тоологдодог Байгал нуурай үһые арюун тунгалаг байлгахын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалхын тула бүхы юумэ хэхэ ёһотойбди. Алас-Дурна зүгые, Буряадай АССР-ые, Шэтын областиие экономическа ба социальна талаарнь хүгжөөлгын гүрэнэй программые, мүн Байгал тушаа КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын тогтоолнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар бүхы областной партийна организациин, арадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгые нилээд эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй.

Хүндэтэ нүхэдүүд! Манай пленум партиин XXVIII съездын, Бүхэроссин партийна конференциин урда тээ боложо байна. Энээн дээрэһээ партиин съездэ делегадуудые һунгаха, эхин организациһаа областной организаци хүрэтэр тоосоото-һунгалтын суглаануудые, конференцинүүдые үнгэргэхэ ёһотойбди. Энэмнай тон харюусалгатай, үргэн ехэ хүдэлмэри болоно. Урдахи пленум дээрэ эдэ бүхы асуудалнуудаар тогтоолнууд баталагдан абтаа һэн. Гэбэшье мүнөө ондоо шухала кампани — бүхы шатын арадай депутадуудай Соведүүдэй хуули гаргалгын ба гүйсэдхэлэй зургаануудые бүридүүлгын сагерэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, партиһаа, тэрэнэй органуудһаа ажахын ба гүрэнэй уялганууд сэхэ Соведүүдтэ, тэрэнэй гүйсэдхэхэ-захирха зургаануудта дамжуулагдаха зэргэтэй. Эгээл тиимэһээ партийна органуудай зарим байгуулалтануудые хубилгаха, партийна бюджедһээ дулдыдажа, партийна аппарадуудые зарим тэды хорооха ушартай болохо байнабди. Тиимэһээ эндэ орёо нарин, харюусалгатай хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ бшуу. Дүй дүршэлтэй партийна кадрнуудые шэлэн оложо, тааруулан табилгада тон анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй.

Түгэсхэлдөө юу хэлэхые хүсэнэбиб? Нэгэдэхи секретариин тушаалда дэбжүүлэгдэжэ байһан кандидадай богонихон, сагаарга хизаарлагдаһан программа соо областной партийна организациин урда табигдаһан бүхы зорилгонууд тухай хөөрэхын аргагүй байна. Областной партийна конференци, пленумүүдэй шиидхэбэринүүд соо, партиин обкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудаар зорилгонууд тодорхойлогдоо һэн. Тиимэһээ тоо, баримтануудые харуулбагүйб. Тэдэ хэрэгтэй бэшэ гэжэ һананаб. Юундэб гэбэл, эдэ бүгэдэ таанадта эли ха юм даа. Манай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл ехэ байна. Эдэнэй зарим хубиие бидэ бэе дээрээ даажа абаха ёһотойбди. Гэбэшье эдэнэй олонхиинь бүхы орон доторхи экономическа байдалтай нягта холбоотой. Энээнһээ уламжалан, түсэблэлгын-сүлөөтэ дэлгүүрэй экономикодо орохо гээшэ хүшэр бэрхэшээлтэй хэрэг болоно гэжэ ойлгонобди. Тиимэһээ нютагай ажахын тоосоондо орохо, өөһэдынгөө олоһон мүнгөөр өөһэдыгөө хангаха гээшэ эгээл шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн. Буряадай эрдэмэй түбэй партийна организациин шиидхэбэриие, партиин ба ажалай булэг ветерануудай бэшэгые зүбшэн хэлсэһэн урдахи пленум дээрэ энээн тухай, манай дутуу дунданууд тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэһэн, баталагдан абтаһан шиидхэбэри соо тодорхой зорилгонууд хэраалагдаһан байгаа.

Партиин областной комитедэй болон тэрэнэй бюрогой саашанхи хүдэлмэридэ эдэ бүгэдын тодорхой һуурияа эзэлхэ байһаниинь шухала.

Анхаралтайгаар шагнаһанайтнай түлөө баяр хүргэнэб!

Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта

ЭКОНОМИСТ ААД, МАЛШАН БОЛОБО

...хэрэг, харин тэрэнээ бэелүүлхэнь хүшэршэг ааб даа. Экономистын дурадхалнууд коллективүүдтэ анхарагдангүй орхигдоходоошье болохо байна. Эдэ бүгэдые анхаралдаа абаһан Сергей Сыренович «һуумал тушаалаа» орхижо, шэнэ ажалай гуримые өөрөө бэелүүлжэ туршаха байһанаа мэдүүлээ һэн. Тэрэ хүдөө нютагта түрэһэн, ажабайдалые һайнаар мэдэхэ хүн хадаа хүдөөгэй ямаршье ажалһаа сухарлагүй. Шэнэ гуримаар амжалтатай хүдэлхэдөө, һайн салин хүлһэндэшье хүртэхэ, абаха байна ха юм. Тэрээнһээ гадуур арендаторнууд болоһон хүнүүд даажа абаһан газар уһандаашье, ажал хэрэгтээшье эзэн байха ушартай гээшэ ааб даа.

Сергей Сыреновичын мал ажалай һалбарида өөрынгөө һанаһан эрмэлзэлые нэбтэрүүлхэ гэжэ зүб зам шэлэһэниинь һайшаалтай. Зүгөөр мал ажалда үнеэдые адуулжа, һү, мяха элбэгээр үйлэдбэрилхэ хэрэг тиимэшье хүнгэн бэшэ ааб даа.

Зунай үбһэ хуряалгын үедэ С. С. Байлов өөрынгөө һанаан бодолые колхозой правлениин гэшүүдтэ дэлгэжэ, эрхилжэ байһан ажалһаань сүлөөлхыень гуйгаа һэн. Боройн-Добуун гэжэ һууриндахи 22 гектар сабшалан тэрэ тушаажа абаһан байна. Мүн тэрэл үеэр гэр бүлын арендэдэ сугхүдэлхэ ойрынгоо, гэр бүлынгөө хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, зүбшөөлнүүдынь абаад, колхозтоёо хэлсээ баталжа, ажалдаа хамсыгаа шамаан ороһон юм. Үбһэ хуряалгын үедэ бригадаяа суглуулжа, колхозһоо Т-25 түхэлэй багахан трактор худалдажа абаад, зунай нарэтай үдэрнүүдэй саг бүхэниие зүбөөр хэрэглэхые оролдоо. Мүн тракторай косилка, тармуур гэхэ мэтэ зар зэмсэгүүдые даажа абаһан байна. Сергей Сыреновичбригададаа зээ хүбүүн Содном Жадамбаевич Суходаевые, хүрьгэн болохо Баир Будаевич Шойбоновые абаад, арендын подрядай гуримаар ажаллажа эхилбэ. Хара үүлэдэй забһараар наранай халта булгайн гэхэдэнь, бригадын гэшүүдэй гэр бүлэнүүд ерэжэ, тэдэнэртэ туһалаа. Бригадынхид богони сагай туршада 450 центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ һурилһэн байна. Үбһэ хуряаха хаһаяа дүүргэмсээрээ, тэдэнэр үбэлжэлгэдөө бэлдэжэ эхилээ. Тиихэдээ арендаторнууд һаалиин фермын хооһон баранууды даажа абаба. Нэгэ байрын һаяхана баригдаһаншье һаань, ханануудыень шэглэхэ, дулаалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулаа. Иимэ ажалай хажуугаар һурилэгдэһэн үбһөө хорёодоо оруулха, мүн һолоомо суглуулжа абаха ажал барагдаха һэн гү даа. Эдэ бүгэдые бэлдэһэнэй һүүлээр мал тушаажа абаха гэжэ бодомжолһон байна. Үни хада колхозой правлени Эрхүүгэй областьһоо хара-эреэн үүлтэрэй үнеэдые асархаар хэлсэһэн байгаа. Энэ хэрэгые Сергей Сыренович дэмжэжэ, одоошье ноябриин эхеэр хара-эреэн гунжадые асарба. Мүнөө Доодо-Тоёогой гэр бүлын бригадынхид 50 гунжа, хоёр буха харууһална. Һаяын үдэрнүүдтэ бригадын гунжадынь тугаллажа захалба.

Арендаторнуудай ажал хаража үзэхэдэ, һайн ябажа байна гэхэдэ, алдуу болохогүй. Үнеэдэйнь байра соо ариг сэбэр, дулаан. Мүнөө бригадынхид сабшалан даа наг шэбхэ гаргажа, үтэгжүүлжэ эхилэнхэй.

— Хара-эреэн үүлтэрэй үнеэд хадаа һү ехээр үгэдэг гээшэ. Мүнөө үнеэдэйнгээ тугаллажа эхилхэдэнь, тэдэнээ һайн мал болохынь тула ехэ оролдолго гарганабди. Аяар табин үнеэдые бидэ гурбан һаажа, үрдихэгүй хабди. Ушар тиимэһээ бидэнэртэ батахан аад, түлхеэд ябадаг универсальна аппарат хэрэгтэй. Зунай ехэ һүнэй элбэгжэхэдэ абаха баатай болонобди,— гэжэ арендаторнуудай бригадын бригадир С. С. Байлов хэлэнэ.

Үйлэдбэрилһэн продукцинг аа дүнгүүдээр арендаторнууд салин түлбэреэ абаха юм. Теэд гаргашалһан элшэ хүсэнүүдэйнгээ, үбһэ тэжээлэйнгээ, байһан газарайнгаа, байрынгаа сэнгыень түлөөд, бэшэ үлэһэн мүнгөө өөһэдтөө хубаажа абахань.

— Ажал хэрэгнай урагшатай ябаха ёһотой,— гэжэ арендаторнууд маниие найдуулаа һэн. Тиимэшье байжа магадгүй.

Ж. ЮБУХАЕВ,
Түнхэнэй район.

ИНДИҺЭЭ БУСАЖА ЕРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат А. И. Лукьянов апрелиин 8-да Москва бусажа ерэбэ. Индиин хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар тэрэ хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ошоһон байгаа.

«ВИНГИС» ПАРК СОО БОЛОҺОН МИТИНГ

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). Республикын бэеэ дааһан байдалтай болохо тухай Литвагай Верховно Соведэй мартын 11-дэ соносхоһон актые дэмжэһэн ниитэ городой митинг апрелиин 7-ной үдэһөө хойшо Певческэ талмай дээрэхи «Вингис» парк соо болобо. В. Ландсбергис, К. Прунскене болон республикын Верховно Соведэй бусад депутадууд сугларгашадта хандажа, үгэ хэлэһэн байгаа. 300 мянга шахуу хүнэй хабаадаһан митинг дээрэ Украинын, Белоруссиин, Латвиин демократическа хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэд мүн лэ үгэ хэлээ. Митингдэ хабаадагшад СССР-эй Президент М. С. Горбачевто хандаһан хандалга баталан абаба.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Леонид Васильевич ПОТАПОВ

Партиин Буряадай обкомой байгша оной апрелиин 6-да болижо үнгэрһэн пленум дээрэ Леонид Васильевич Потапов партиин обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаба гэжэ мэдээсээ һэмди.

Л. В. Потапов 1935 ондо Буряадай АССР-эй Баунтын районой Уакит тосхондо хүдэлмэришэнэй бүлэдэ түрэһэн. Хурамхаанай дунда һургуули дүүргээд, Хабаровскын түмэр замай транспортын инженернүүдэй институтда һураа. 1959 ондо Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводто мастераар, удаань цехэй начальнигаар хүдэлөө. Арбаад жэлдэ заводой ахамад инженерээр хүдэлһэн байна. Хүдэлхэтэйгөө хамта Эрхүүгэй арадай ажахын институт дүүргээ.

1976 ондо партиин Буряадай обкомой промышленностиин, транспортын болон хэлхээ холбооной таһагые даагшаар томилогдоһон юм. 1978 ондо Л. В. Потапов партиин обкомой секретаряар һунгагдаһан байна.

1979 ондо экономическа эрдэмэй кандидат болсо.

1987 ондо партиин Центральна Комитедэй даабаряар Туркмениин ССР эльгээгдэжэ, тэндэ арадай депутадуудай Марыйска областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлөө. Һүүлэй үедэ Туркмениин ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлжэ байгаа.

Нүхэр Л. В. Потапов Буряадай АССР-эй юһэдэхи, арбадахи, арбан нэгэдэхи зарлалнуудай Верховно Соведэй депутадаар, Туркмениин ССР-эй арадай депутадаар һунгагдаһан байна.

Леонид Васильевич Потапов Октябриин Революциин, Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, олон медальнуудаар шагнагдаһан, «Буряадай АССР-эй габьяата инженер» нэрэ зэргэтэй.

Һамганиинь худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэ, басаган хүбүүн хоёртой.

СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

ШУХАЛА ХУУЛИНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

Һүүлэй үдэрнүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд комиссинууд болон комитедүүдтэ хүдэлһэн байгаа. Тиихэдээ шухала удха шанартай хуулиин актнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Олон тоото хуулиин актнуудай дунда «СССР-эй Арадай депутадуудай статус тухай» Хуулиин проект онсо шухала удха шанартай документ болоно. Арадай түлөөлэгшэдэй ажал ябуулгын бүхы асуудалнуудые тодорхойлһон кодекс болохо ёһотой. Арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэриин, СССР-эй Верховно Соведэй хүтэлбэрилгэ ба өөһэдыгөө хүтэлбэрилгые хүгжөөлгын асуудалнуудай талаар комитедэй заседани дээрэ энэ хуулиин проектые хоёрдохи уншалгаар зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Комитедэй хүдэлмэриин бүлэгэй бэлдэһэн Хуулиин актые тэдэнэр хаража үзэбэ. СССР-эй Арадай депутадуудай хоёрдохи съездын даалгабаряар заһабаринуудые, нэмэлтэнүүдые хараада абажа, комитедэй гэшүүд проектые хэлсээ. Хэрбээ урдань документ соо 33 статьягай байһан һаа, мүнөө тэдэнэй тоо 40-дэ хүргэгдөө. Тиигэжэ тус документые бүри гүнзэгы удхатай болгоһон байха юм.

Комитедэй заседани дээрэ «СССР-эй арадай депутадые дуудаха гурим тухай» Хуулиин проектые мүн лэ зүбшэн хэлсэбэ. «Залуушуулай гүрэнэй политика тухай» Хуулиин проектые батална талаар депутадууд хүдэлһэн байгаа.

* * *

Хойто зүгэй үсөөн тоото арадуудые хамгаалагша Совет парламентын бүридэлдэ бии болобо. Хойто зүгэй үсөөн тоото арадуудай асуудалнуудай талаар СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй комиссида туһалха шэнэ эмхи ороной автономито эмхидэлнүүдэй хүн зоной аша туһые хамгаалха байна. Энэ хадаа тус асуудалые шиидхэхэ хоёрдохи эмхи болоно. Е. Гаер толгойлогшотой түрүүшынь эмхи үни хада хүдэлжэ байнхай.

— Евдокия Александровна автономито эмхидэлнүүдгүй үсөөн тоото арадуудай асуудалнуудые шиидхэдэг эмхидэ хүдэлнэ,— гэжэ шэнэ эмхиин түрүүлэгшэ, ханты үндэһэ яһанай уран зохёолшо Е. Айпин хөөрэнэ.— Бидэ гансал Хойто зүгэй автономинуудта ажаһуугшадай асуудалнуудые шиидхэхэбди.

12 гэшүүдэйнь автономито элдэб эмхидэлнүүдтэ ажаһуугшадые түлөөлһэн манай комиссиие байгуулга тон шухала удха шанартай асуудалнуудай гараһан ушартай нягта холбоотой гэжэ Е. Гаер хэлэнэ.

СССР-тэ бүхы арадуудай адли тэгшэ эрхэ хангаха гээшэ тус комиссиин гол зорилго болоно. Мүнөө бии байһан гүрэнэй-захиргаанай хубаарилгын үндэһөөр нэгэ арад республикын бүридэлдэ, харин нүгөөдэнь тэрэнэй автономиин бүридэлдэ хүгжөөгдэнэ бшуу. Би Ханты-Мансийска округто ажаһуудагби. Газар дайдынгаа талаар, экономическа хүгжэлтын арга боломжонуудай талаар минии «бага Эхэ орон» олохон союзна республиканууднаа ехэ юм.

Совет федерациие, нэн түрүүн автономинуудые нарижуулан һайжаруулха хуулиин проектнүүдые зохёохо гээшэ манай комиссиин ажал ябуулга болохо юм.

* * *

«Эрхэтэдэй хандалганууд тухай ССР Союзай ба союзна республикануудай хуулиин үндэһэ һууринуудай» проект түрүүшын уншалгаар олондо мэдээсэлгын, эрхэтэдэй эрхэнүүдэй ба хандалгануудай асуудалнуудай талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ ороһон хандалгануудтай юу хэхэ, яаха гээшэб?—гэһэн асуудал депутат **А. С. Потапов** табиба. Тэрэнэй дүримүүдые Хэблэл тухай Хуулиин проекттэй тааралдуулан табиха шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхаа. Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Н. Ю. Решетова** энэ асуудалаар һанамжануудаа хэлэбэ.

* * *

Литвада боложо байһан үйлэ хэрэгүүдһээ уламжалан, США-гай сенадай болон түлөөлэгшэдэй палатын гадаадын хэрэгүүдэй талаар комитедэй абаһан тогтоол тушаа Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Верховно Соведэй комитедэй заседани дээрэ һанамжануудаа хэлсэһэн байгаа.

Союзай бүридэлһөө гараха тушаа Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй шиидхэбэри хуулида харша байна гэжэ СССР-эй Арадай депутадуудай съезд, СССР-эй Президент тэмдэглээ һэн. Али бүхы федеративна гүрэндэл адли, СССР-эй союзна хуули федерациин хубинь болодог республикын хуулиһаа шухала удха шанартай гэжэ американ хуули гаргагшадта һайн мэдээжэ ёһотой.

Таһаран гараха хүрэтэрөө өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, ССР Союзай бүридэлһөө гараха талаар Совет Социалис Республикануудай эрхэ Совет Конституцяар лаб хангагданхай, СССР-эй Арадай депутадуудай гурбадахи съезд дээр батадхагданхай. СССР-эй бүридэлһөө союзна республикануудай гаралгада хабаатай бүхы асуудалнууд СССР-эй Верховно Соведэй энэ неделидэ баталан абаһан Хуулитай зохилдуулан зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ Литвагай ССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ баталагдан абтаһан хуули ёһондо харша бүхы актнууд болюулагдаха зэргэтэй.

Американ сенадай болон түлөөлэгшэдэй палатын гадаадын хэрэгүүдэй талаар комитедэй бэелүүлжэ байһан ябуулга һүүлэй үедэ США-гай конгресс болон СССР-эй Верховно Соведэй хоорондохи, США болон Советскэ Союзай хоорондохи үгэеэ ойлголсолгые, харилсаа холбоое үргэдхэхэ гэһэн ябуулгануудта яашье таарангүй гэжэ Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар комитет тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМҺОО

КПСС-эй обкомой гэшүүн, партиин обкомой инспектор Василий Михайлович Пуховской аюулда орожо, апрелиин 7-до наһа бараба гээд КПСС-эй обком гашуудалтайгаар мэдээсээд, түрэлхид болон дүтын хүнүүдтэ гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй областной комитедэй зургаадахи пленум

В. А. ИВАНОВОЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд! Нэн түрүүн намайе энэ үндэр дээдэ тушаалда кандидадаар дэбжүүлһэн Прибайкалиин районой коммунистнуудта баяр баясхалан хүргэнэб. Тэндэ би хүдэлһэн хүм. Мүн баһа Хяагтын болон Ивалгын районуудай, өөрынгөө түрэл Зэдын районой коммунистнуудта үнэн зүрхэнһөө баяртайб. Иигэжэ олон хүнһөө нэгые нимэ үндэр тушаалда шэлэжэ һунгаха ушартай бидэ түрүүшынхеэ дайралдабабди. Шиидхэхээр болоһон асуудалнууд мүнөө нилээд олошоронхой: эдеэ хоолоор хангалга, гэр байра, бэеын элүүрые хамгаалга, эрдэм наука хүгжөөлгэ, эхэнэрнүүдэй, эхэ хүнүүдэй болон үхибүүдэй элүүр энхые сахилга, оршон тойронхи байгаалиин сэбэрые наринаар сахилга гэхэ мэтэ. Тэдэниие нэгэ газарһаань хүдэлгэжэ, урагшань дабшуулха һэдэлгэнүүднай урагшагүйдэнэ. Нэгэдэхи секретарь хүн эдэ бухы гол шухала асуудалнуудай шиидхэбэрине хүсэтэйгөөр, даамайгаар, нэгэ жэгдээр татаха, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые олоор нөөсэлжэ байхагүй, тэдэниие ябууд дунда ашаанһаа хаяха ёһогүй. Ушар тиимэһээ нэгэдэхи секретарь эрид зоримгой байха, нэгэн адляар бодомжолдог хүнүүдые суглуулха зэргэтэй. Харин һүүлэй жэлнүүдэй иимэ засагай орьёлдо гараһан зарим хүнүүд миин лэ зандарха, зонхилхоһор үлэдэггүй. Эндэ дурадхагдаһан нүхэд сооһоо эгээ залуунь байнаб, тиимэ дээрэһээ бусадта орходоо дүй дүршэлөөршье бага байһан лэ байхаб, эдэ бүгэдые яһала бодомжолжо үзөөд, энэ хүндэ ашаа зүдхэхэ эгээ хүсэтэй, эгээ бэрхэ хүндэ даалгахада яахаб гэжэ һанамжалхаб байнаб. Тэрээнтэй сугтаа эбтэй эетэйгээр татахадамнай, ажал хэрэгнай урагшаа ябахал байха. Бидэ-

Н. И. КРЮЧКОВОЙ хэлэһэн үгэ

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда минии кандидатурые дэбжүүлһэн республикын эгээл томо ехэ партийна организацинуудай нэгэнэй — Хойто-Байгалай районой коммунистнуудта нэн түрүүн үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргэхые хүсэнэб.

Энэ хадаа 1975 онһоо 1984 он болотор БАМ-ай барилга дээрэ хүдэлһыемни үндэрөөр сэгнэжэ, ехэ этигэл найдал олгоһон ябадал болоно гэжэ тоолоноб. Байгалай хойто захын нютагууд харгы замгүй байһанаа танигдашагүй болотороо хубилгагдажа, Буряад ороной транспортын асари ехэ узел болоо, индустри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө.

Намайе дэбжүүлһэн ушарые республикын хойто нютагуудта байгуулагдаһан хүсые бүри гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ, БАМ-ай оршон тойронхи нютагуудта ажахын талаар хурдан түргэнөөр ашаглаха этигэл найдалтай холбоноб.

Нүхэдүүд! Мүнөөдэр бидэ бултадаа республикын ажабайдалай эгээл шухала асуудал шиидхэжэ, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарие һунгаха ушартай болоод байнабди.

Энэ һунгалтаһаа ехэ юумэн дулдыдаха юм гэжэ хэлэхэнэйшье хэрэггүй. Энэмнай:

а) республикын, коммунистнуудай ажабайдалда, ажалша коллективүүдэй хэрэгүүдтэ, ниитын-политическэ ажабайдалда, тэрэниие хубилган шэнэдхэлгын харгы замуудаар урагшань амжалтатайгаар дабшуулгада, маанадта бүгэдэндэмнай мэдээжэ болоһон ушар шалтагаануудаар тохёолдоһон хүшэр хүндэ байдалһаа тэрэниие гаргалгада областной партийна организациин үүргэ дээшэлүүлхэ;

б) үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые үргэдхэхэ, хүтэлбэрилгын, өөһэдынгөө олоһон мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгын экономическа онол арганууд орохо, арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха арга олгоһон экономическа хараа бодолые тодорхойлхо;

в) манай общественые нэгэдүүлгын шухала эрхэ нүхэсэлнүүд болохо нацинууд хоорондын харилсаануудые, арадуудай хани барисаае нарижуулан һайжаруулха;

г) демократи болон олондо мэдээсэлгые үргэдхэһэнэй ашаар Соведүүдтэ дүүрэн засаг олгохо, коллективүүдэй, гүрэнэй болон ниитын эмхинүүдэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ ниитын бүхы эмхинүүдые, эмхидэлнүүдые эдэбхитэйгээр хабаадуулхын, хүнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулхын, һанал бодолоо гүйсэд дүүрэнээр элирхэйлхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха.

Мүнөө таанадай үзэмжэдэ табихаяа байһан программымни гол удхань иимэ: нэн түрүүн һунгалтада зорюулжа, КПСС-эй обкомой абаһан платформо хадаа тэрэнэй эшэ үндэһэн болоно.

Гол асуудалнуудай дундаһаа эдээндэ онсо анхаралаа хандуулха байнаб:

I. Мүнөөнэй тодорхой бэшэ, эдэбхи үүсхэлгүй байдалһаа областной партийна организацые гаргаха.

1. Хубилган шэнэдхэлгын хэрэгтэ партийна эхин организацинуудай, коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха гэшэ энэ хүдэлмэриин гол зорилго болохо ёһотой. Энээнэй тула ямар зорилгонуудые шиидхэхэб гэбэл:

— нэн түрүүн хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүдтэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ, бүтэмжэтэй һайн хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, ажал хэрэгүүдэй ямар байһые, партиин түүхые, орон дотор болон республика соохи түүхэтэ шухала үйлэ хэрэгүүдые, түйлалтануудые үндэһэ баримтатайгаар шэнжэлхэ;

— коммунист бүхэнэй эдэбхитэй хараа бодолой үндэһөөр үйлэдбэри дээрэ, бусад ажал хэрэгүүдтэ, нэн түрүүн жаяг журам болон ёһо гуримые бэхижүүлхэ талаар тэдэнэй түрүү үүргые хангаха;

— коммунистнуудай дунда хүдэлмэри ябуулһанай, партийна бүлэгүүдые, цеховэ партийна организацинуудые бэхижүүлһэнэй үндэһөөр олониитэдэ партиин үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ, коллективүүдэй һанал бодолые мэдэжэ абаха, ондо ондоо һанамжануудые хараада абаха, ажалшадта, ажалша коллективүүдтэ хубилган шэнэдхэлгын эдэбхитэй хараа бодолые бүрилдүүлхэ шухала. Хүтэлбэрилгын экономическа онол арганудые, тусхайлбал, арендэ, ажахын тоосоо, өөһэдынгөө олоһон мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ коммунистнуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха.

2. Партийна аппарадай хүдэлмэридэ хубилган шэнэдхэлгын хэрэгые эршэмтэйгээр бэелүүлхэ.

Нэн түрүүн тэрэниие партийна организацинуудай хүдэлмэридэ дүтэлүүлжэ, байгууламжыень шэнээр хаража үзэхэ. Партийна байгуулалтын забһарай шатануудые усадхажа, эндэһээ гараһан кадрнуудые партийна эхин организацинуудые бэхижүүлхын тула эльгээхэ.

Кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэри эгээл шухала асуудалнуудай нэгэниинь болохо ёһотой. Хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда энэ талаар олохон шэнэ юумэн бии болонхой. Гэбэшье үнэн сэхэ, партиин хэрэгтэ бэеэ үгэнги, ушар ёһо ойлгохо, ажал хэрэгээ һайнаар мэдэхэ хүнүүд лэ бүхы шатын хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэхэ ёһотой.

Манай областной партийна организацида кадрова политикын талаар ехэ дутуу дундануд ушарһан байгаа, мүнөөшье ушаржа байна. Һаймһаруу байлгын, нютагай тала баримталгын гү, али түрэл гаралай талаар хүнүүдые дэбжүүлжэ, кадрнуудай хүдэлмэридэ ленинскэ гол ёһонууд ехэтэ хазагайруулагдаһан байгаа. Иимэрхүү ябадалые үндэһөөрнь усадхажа, ленинскэ гол ёһонуудые наринаар сахиха гэшэ шухалын шухала зорилго мүн.

Хубилган шэнэдхэлгые үзэл сурталаар хангалгые эдэбхижүүлхэ. Үзэл сурталай бүхы эдэбхитэдые — партийна-ажахын эдэбхитэдые, эрдэмтэдые, багшанарые, соёлой хүдэлмэрилэгшэдые хүн зоной дунда ябуулагдадаг элдэб хүдэлмэридэ хабаадуулха.

Эрдэм ухаанай-теоретическэ хүдэлмэриие эршэдхэхэ. Энэ талаар Буряадай эрдэмэй түбэй болон дээдэ һургуулинуудай эрдэм ухаанай хүсые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ. Буряадай областной партийна организациин түүхэдэ «сагаан толбонуудые» зоримгойгоор элирүүлхэ, ойлгуулха, республика дотор социалис хубилган шэнэдхэлгын удхые элишэлхэ, В. И. Ленинэй зохёолнуудые, марксистско-ленинскэ суртал һургаалнуудые эдэбхитэйгээр шудалха.

Материалис суртал һургаал болон коммунис зан ябадалай ба сэдьхэл бодолой гол ёһонуудые бүрилдүүлхэ.

Соёл болбосоролые саашадань хүгжөөлгэдэ анхаралаа хандуулха. Буряад, ород, эвенк болон республикын газар дээрэ ажаһуудаг бусад арадуудай онсо өөрсэ соёл болбосоролые хүгжөөхэ хүдэлмэри гол анхаралда табигдаха ёһотой. Арадай хэлэ, ёһо заншалнуудые, гуримуудые хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха, кадрнуудые бэлдэхэ, шухала номуудые, газетэ журналнуудые хэблэжэ гаргаха.

Һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудта, һургуулинуудта буряад болон эвенк хэлэндэ һуралгые үргэдхэхэ хэмжээнүүдые абаха. Национальна хэлэнүүд дээрэ һуралсалай болон уран һайханай номуудые түргөөр зохёожо хэблэхэ, үндэһэ яһатанай соёл болбосоролые, хэлые нэбтэрүүлгэдэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые тараадаг хэрэгсэлнүүдэй арга боломжонуудые үргэдхэхэ.

Эртэ урда сагһаа хойшо эшэ үндэһэтэй, олон зуун жэлэй хани барисаагаар бэтаар шэрээгдэнхэй революционно, дайшалхы ба ажалай ёһо заншалнуудые буряад, ород болон бусад арадуудай харилсаанудта һэргээхэ.

Арадайнгаа соёлые сахиха, хүгжөөхэ зорилго урдаа табидаг үндэһэ яһатанай түбүүдые бусад эмхидэлнүүдые байгуулхын тула зоримгойгоор ажалаа ябуулха.

II. Социально-экономическа хүгжэлтын хэмжээнүүд болгожо, эдэ бүгэдые түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлхэ шухала гэжэ тоолоноб:

— арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха, ажалай таарамжатай эрхэ байдал байгуулха, һайн салин хүлһэ тогтоохо, тэрэниие үнэн зүбөөр хубаарилха талаар шэглүүлэгдэһэн хүдэлмэри ябуулха;

— 2000 он болотор Алас Дурна зүгэй экономическа районой, Буряадай АССР-эй болон Шэтын областиин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгын комплексно программа областной партийна организациин гол анхаралда табигдаха ёһотой; тэрэниие бэелүүлгэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, үйлэдбэриин экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха арга олгохо;

— Экономико хүгжөөлгэдэ, арадай ажахын һалбаринуудые ажахы эрхилэлгын ба өөһэдынгөө олоһон мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгын шэнэ гол ёһонуудта оруулалгада автономиин эрхэнүүдые үргэдхэһэнэй үндэһөөр өөһэдөө өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын эрдэм ухаандэ үндэһэлһэн гол хараа бодол зохёолгодо анхаралаа хандуулха;

— промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта арендэ, хамтын подряд гэхэ мэтын ажахы эрхилэлгын шэнэ түхэл шэнжэнүүдые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ;

— түлишын-элшэ хүсэнэй үндэһэ һуурииие, транспортые, хэлхээ холбоое, электрын элшэ хүсөөр, газаар хангалгые хүгжөөхэ;

— БАМ-ай оршон тойронхи газар нютагые ажахын талаар хурдан түргэнөөр ашаглаха, үйлэдбэриин ,ой модоной ба ажалай нөөсэнүүдые эндэ сахиха, хэрэглэхэ, ашагта малтамалнуудые гамтайгаар ашаглаха, Байгал нуурые хамгаалха, БАМ-ай оршондохи байгаалиие сахиха;

— хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха гэшэ эгээл шухала экономическа зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ тоолохо;

— энээнэй тула нуга тарялангай, фермэнүүдэй ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, эрдэм ухаанай түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин эмхидхэлэй ба арендэнэ харилсаануудай шэнэ түхэл шэнжэнүүдые хурдан түргэнөөр нэбтэрүүлхэ. Колхоз, совхозуудта хамһабариин ажахынуудые байгуулха таарамжатай эрхэ байдал зохёохо.

Мүнөө үедэ предприятинуудта, эмхи зургаануудта хамһабариин ажахынууд, саадай-огородой кооперативууд мүн лэ хүгжөөгдэхэ ёһотой. Болбосоруулгын промышленностиие хүгжөөхэ, жэжэ предприятинуудые байгуулха талаар хүдэлмэри ябуулха шухала. Хүдөө нютагуудта колбасагай, мал үүсэлэлгын цехүүдые, пекарнинуудые, тээрмэнүүдые бариха. Хото городуудта хадагалалгын түхеэрэлгэнүүдые, холодильнигуудые, үрэ жэмэсэй-овощой баазануудые түргөөр бариха, Улаан-Үдын мяханай комбинадые һэльбэн шэнэлхэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үйлэдбэрилжэ, хүн зониие хангалгада кооперациин эрилтэ хэрэглэмжэнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ.

Гэр байра, социальна ба соёлой-ажаһуудалай объектнуудые барилгые хурдадхаха талаар аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха. Урьһаламжын политика нарижуулан һайжаруулха ,үйлэдбэридэ хабаагүй барилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала. Барилгын индустриин үндэһэ һууриие һайжаруулха. Барилгын материалнуудай дутагдалые усадхаха гэшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн. Үргэлжэ ханатай гэр баридаг комбинадай хүсые үргэдхэһэнэй, хирпиисэ ехээр гаргаһанай, район бүхэндэ хаһа хаһаар хүдэлгэгдэхэ заводуудай үйлэдбэриие хүгжөөһэнэй ашаар энээниие шиидхэжэ болоно. Хубиин гэр байра барилгые хүгжөөхэ.

Л. В. ПОТАПОВАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд! Таанад бүгэдын намайе мартаагүй байһандатнай, мүнөөдэр болохоёо байгаа һунгалтада хабаадалсаха арга боломжо олгоһондотнай үнэн зүрхэнһөө баясанаб. Республика доторнай боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд, хубилалтанууд бүхы орон, парти доторхидол адлирхуу байна.

Урдань, минии эндэ хүдэлжэ байхада, партиин обкомой бюро манай республикын саашадаа хүгжэлтэдэ хабаатай тон шухала удха шанартай шиидхэбэринүүдые бэлдэлсэхэ даабари намда үгэдэг һэн. Тиигэжэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые 1986—1990 онуудта хүгжөөхэ хэмжээнүүд, Алас Дурна зүгэй, Шэтын областиин болон Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ удаан болзоротой хараа түсэбүүд, мүн баһа Байгал далайе аршалан хамгаалха хэмжээнүүд тушаа партиин Центральна Комитедэй болон Совет правительствын шиидхэбэринүүдые абахада шухала хэрэгтэй документнүүдые бэлдэлгэдэ хабаадалсаа һэм. Эдэ шиидхэбэринүүдые бодото байдалда бэелүүлгэ областной партийна организациин саг үргэлжын анхаралда байһаар.

Арад зоной ажана байдалые эрид һайжаруулхын түлөө бусад олон хэмжээнүүдэй дунда нэн түрүүн эд хэрэглэлэй дэлгүүр дээрэхи байдал һайжаруулха шухала, дэлгүүртэ гаргагдадаг эдеэ хоолой, эд бараанай нөөсэнүүдые элбэгжүүлхэ талаар хэмжээ абаха хэрэгтэй. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ онол аргануудые олохо гэшэ хойшолуулашагүй зорилгонуудай нэгэн болоно гэжэ һананаб.

Манай республикын экономикые хүтэлбэрилгэдэ хубилган шэнэдхэлгэ эрид шиидэнгээр ябуулха болонобди. Урдань түбһөө үгтэдэг бюджедһээ бүхы юумэн дулдыдадаг байгаа, энэ ушарта бэеэ даажа, ямар нэгэ асуудал шиидхэхэнь бэрхэтэй һэн, ушар тиимэһээ ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые, нютагтаа ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ болонобди. Гүрэнэй секторэй ажахые хүгжөөхэтэйгөө хамта дэлгүүрэй харилсаануудые хүгжөөхэ гэшэ юрэнхы хэрэг бэшэ. Бүри энэ 1990-дахи, мүн 1991-дэхи онуудай түсэбүүдые шэнээр хаража үзэхэ, мүнгэн зөөреэр хангалтынь тэнсүүри ямар бэ гэжэ шэнжэлхэ хэрэгтэй. Баруун болон Зүүн Сибириин бусад нютагуудһаа манай республикын гээгдэнги байдалые хараада абаха байнабди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ хабаатай асуудалнууд тухай хэлэхэдээ, урдань заводто, удаань обкомдошье хүдэлжэ байхадаа энэ хэрэгүүдтэй мүн холбоотой байдаг, шиидхэлсэдэгшье һэмби гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Капитальна һомололгонуудые хубаарилхада аграрна секторто юумэн багаар хүртэнэ гэжэ ажагладагби, илангаяа социальна оршон байдалда энэ эли тодоор харагдадаг. Эндэ бусад асуудалнуудай дунда хүн зоной өөртөө хубиин гэр байра бариха хэрэг дэмжэхэ шухала гэжэ һанадагби, эндэ яһала ехэ нөөсэ арга боломжонууд бии. Мүн хүдөөдэ экономическа харилсаануудые хубилган шэнэдхэхэ, хүдөө нютагуудые социальна талаарнь һэльбэн шэнэлхэ үргэн ехэ зорилгонууд табигдаха байна.

Удаадахи гол шухала асуудал гэхэдэ, һүүлэй үедэ засаг түрые бэхижүүлхэ эрилтэ гэшэ шиидхэгдэхээр болоһон асуудал юм. Партийна болон гүрэн түрын байгууламжануудай таһалдашагүйгөөр холбоһоһые болюулха, хүтэлбэриин экономическа онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, экономическа аша туһые баримталха замаар дабшаха болонобди. Эдэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулаа һаа, олон юумэ шиидхэжэ шадахабди.

Һүүлэй үедэ байгуулагдадаг ниитын эмхинүүдтэ, хүдэлөөнүүдтэ, олон тоото суглаанууд, митингнүүдтэ ямараар хандаха байнабибди гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Тэдэ нэгэдэл, хүдэлөөнүүдтэ хабаадалсажа, өөрынгөө һанал, бодол, хэлэхэ шухала, тэндэ мүн лэ манай хүнүүд ха юм. Орон дотор боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд олониитын эдэбхи үүсхэл, мүн баһа ондоошье зүйлнүүдые гэршэлнэ.

Бидэнэй үмэнэ табигдажа байгаа асуудалнуудые зүбөөр, гүнзэгыгөөр шиидхэхын тула эрдэмэй эмхи зургаануудай арга боломжонуудта түшэглэхэ, интеллигенцитэй зүбшэжэ, зүб харилсаануудые тогтоохо байнабди.

Парти өөрынгөө хэжэ байһан ажал хэрэгэй үрэ дүнгүүдые имагтал арад зондо алба хэһэнээрээ сэгнэхэ зэргэтэй, тиихэдээ бидэнэр социально-экономическа шэнжэлгын зэбсэг эрхим һайнаар хэрэглэжэ һураха болонобди, имагтал энээнэй ашаар ээлжээтэ шухала зорилгонуудаа бэелүүлжэ шадаха болонобди. Ажал хүдэлмэриингөө дүнгүүдые миин ганса юрэнхы хэмжээгээрнь бэшэ, километрын, тонныи тоогоор тоолохо бэшэ, харин хүн зоной ажабайдалай һайн тээшээ хубилһаарнь сэгнэхэ зэргэтэйбди. Теэд ажабайдалаймнай хэмжээн эрид һайжарнагүй гэжэ харана ха юмбибди.

Оюун бэлигэйнгээ хүсэ шадалые партиин байһан сооһоо харуулхаар саг ерээ, һанаа амархан, аятай зохид политическэ оршон байдал зохёогоод һүүха саг ошон ошоо.

В. Ф. Железняков, ороoһо талханай продуктнуудай управлениин начальник:

— Леонид Васильевич, хүдөөдэ хубиин ажахы эрхилхэ, арендэнэ харилсаа тогтоохо, фермернүүдэй ажахы байгуулха гэһэн ябуулгануудта Та ямараар хандана бта? Мүнөө үе сагта һулашаг материальна үндэһэ һууритай байгаад эдэ хубилалтанууд хэр урагшатай бэелүүлэгдэхэ байнаб?

Л. В. Потапов: Һүүлэй жэлнүүдтэ Марын областьда хүдэлхэдөө, хлопок ургуулгада гэр бүлын, арендэнэ подряд нэбтэрүүлхэдэ тон ехэ ашаг үрэтэй байгаа гэжэ би мэдэрээ һэм. Ганса хлопок ургуулхада бэшэ, бусад ургаса ургуулхадашье, шэнэ ёһо гурим хэрэглэгшэд нилээд ехэ олзотой гараа һэн. Эндэ үшөө нэгэ арга тухай хэлэхэ байнаб. Буйлуулдаг предприятинуудые хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэдэ дүтэ болгохо гэшэ онсо шухала.

А. Н. Колдунов, КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь:

— Туркменидэ Танай ажал хэрэгүүдыетнай Бидэ ходо-ходо адаглажа байгаабди. Марын областьдо Танай хүдэлжэ байгаа жэлнүүдтэ, овощ ургуулга эрид ехээр ургаа гэжэ дуулаа һэмди. Ямар тиимэ аргануд бии гээшэб? Манай эндэ овощ элбэгжүүлхэ арга бии гээшэ гү?

Л. В. Потапов: Гурбан жэлэй туршада овощ 18 мянган тонно ехээр хуряагдажа, хүн бүхэндэ дунда зэргын хүртэсэнь 15 килограммаар нэмэһэн байгаа. Эндэ гэр бүлын арендэ, худалдажа абаад, наймаалдаг кооперативууд һайн нүлөө үзүүлээ. Байрам-Али, Мары хотонуудта овощоор хангалга нилээд һайжарһан байна.

М. А. Спасов, Зэдын районой Борьёогой совхозой директор:

— Хүдөө ажахыда бии байгаа шухала асуудалнуудые шиидхэхэдэ, эдеэ хоолоор хангалгые һайжаруулхада эрид эрьесэ хэхэ аргаанууд бии гэ-

В. Б. САГАНОВАЙ хэлэһэн үгэ

Политическэ, тэрэ тоодо партийна байгуулалтые хубилган шэнэдхэлгын эхилхэдэ, КПСС-эй үмэнэ шангаар шүүмжэлэгдэжэ, партийна ба гүрэнэй аппарадай хүдэлмэридэ мүүгаар хандалга үзэгдэжэ захалаа. Албан хойрог ябадалнуудые усадхахын орондо элдэб эсын аппарадуудые үгы хэхэ гэһэн уряанууд гаража, партаппарат хадаа хубилган шэнэдхэлгын ори ганса дайсан мэтээр соносхогдоно. Энэ хадаа партиин гарта засагай бүхы түхэл маягуудай байһан ушарай сэхэ хойшолон мүн. Тиимэһээ энэ ехэ засагые хэр түргөөр ба үргэнөөр хубааһанһаа уламжалан, парти соошье, Соведүүдтэ, ажахын зургаануудай бүридэлдэ хубилган шэнэдхэлгын бодото эрхэ байдал зохёогдохо ушартай.

Партаппарат хэрэгтэй гээшэ гү? Хэрбээ парти өөрыгөө политическэ эмхи зандань үлөөхэеэ хүсөө гээшэ һаа, тоогооро ба мэргэжэлэйнгээ талаар тон тааруу сүлөөлэгдэмэл хүдэлмэрилэгшэдһээ бүридэһэн аппарадтай байха зэргэтэй. Тиихэдээл партийна ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые ушар ёһо ойлгодогоор шиидхэхэ, үргэн демократи сахиха эрхэ нүхэсэл олгохо байна.

КПСС — манай обществодо хубилган шэнэдхэлгэ үүсхэгшэ. Зүгөөр партаппарат хадаа хүдэлмэришэдэй орган, партийна һунгагдамал зургаануудай, партийно-политическэ һуралсалай, коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүнүүдэй мэргэжэнги консультант байха зэргэтэй.

Партийна органууд өөрынгөө хүдэлмэридэ хубилган шэнэдхэлгэ эхилхэдээ, һунгагдамал парторгануудай дээдын засаг түрые баталалгаһаа, партийна бүхы хүдэлмэриие эхин эмхинүүдтэ шэлжэн оруулалгаһаа захалаад, бүридэлэй, мүнгэн һангай, кадрнуудай болон бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бэеэ дааһан эрхэ мэдэл олгохо ёһотой гээшэ. 6-дахи статьяе хубилгаһанай удаа ажалша коллективүүдэй партийна бүхы организацинуудта имагтал саг үргэлжэ ба эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулһанай ашаар коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха үүргые хангаха арга бии. Хүнүүдтэ дүтэ байха бэшэ, тэдэнтэй суг ябаха, хүн зоной хүсэл эрмэлзэлнүүдээр ажаһууха бэшэ, харин тэдэнтэй суг бүхы бэрхэшээлнүүдые хубааха, хамта шиидхэхэ, тиихэ зуураа олон хүнгэпэлтэнүүдһээ арсаха хэрэгтэй. Бодото ажал ябуулгануудай саг ерээ гэхэ гү, али үнгэрэн ошожо байна гэжэ мүнөө мэдэрхэ ёһотойбди.

Үнгэрһэн үе сагые эхи захагүй шүүмжэлэлгэһээ, ерээдүйн байдалай эли бэшэһээ, шиидхэгдээгүй ба бэелүүлэгдэхээр болоһон асуудалнуудые миин тоололгоһоо хүн зон эсэшоо.

Хуушарһан үзэл бодолнуудай, марксизм-ленинизмые ёһын тэдысэ сээжэлдэхын орондо зохёохы үзэл бодол бүрилдүүлгэ үзэл сурталай хүдэлмэриин гол анхаралда байха зэргэтэй.

Областной партийна организаци өөрынгөө болон хамтын дүй дүршэлдэ үндэһэлэн, совет, ажахын болон бусад зургаануудтай нягта холбоотойгоор хубилган шэнэдхэлгын хэрэгүүдые саашадань хүгжөөлгэдэ бүгэдые элсүүлхэ байха гэжэ хүн зон найдана. Нэн түрүүн экономическа уналги байдалһаа мултарха, эдеэ хоолой, гэр байрын болон социальна политикын бусад таланудые һайжаруулха гэжэ найдана.

Зарим кадрнуудай бэеэ бариһан, ушар байдалаа ойлгохоёо болишоһон байдалые хамтын хүсэл оролдолгоор дабажа, эмхи гурим, гүнзэгыгөөр бодомжологдоһон ба бүхы юумэнтэй тааралдуулагдаһан бодото ажал ябуулгануудые батадхаябди. Иимэл аргаар областной партийна организацида партийна бодото нүхэр ёһоной болон хэрэг эрхилэлгын эрхэ байдал тогтоожо, хэрэг дээрээ хүдэлмэриин түхэл маяг харуулха арга олгогдохо. Тиигэжэ органуудта хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй бэеэ даанги мэдэлые, эдэбхи үүсхэлые дэгжээхэһээ гадна даалгагдаһан хүдэлмэриингөө түлөө хубиин харюусалга дээшэлүүлэгдэхэ болоно.

1. Бюро, пленумүүдые, эдэбхитэдэй суглаануудые, конференцинүүдые үнгэргэхэсэ бэлдэхэ талаар партийна хүдэлмэриин түхэл маягуудта, партийна комитедүүдэй бүхы гэшүүдтэ, эдэбхитэй коммунистнуудта ба партийнабэшэ хүнүүдтэ түшэглэхэ хэрэгтэй. Бүхы юумэндэ нюудтагүй мэдээсэлгэ хэрэгтэй. Ниитын бүхы эмхинүүдтэй ба залуушуулай бүлэглэлнүүдтэй харилсаа холбоо тогтоогдохо.

2. Предприятинуудта цеховэ парторганизацинуудай секретарьнарай совет, республикын районуудта горкомуудай ба райкомуудай секретарьнарай совет һарадаа нэгэ дахин үнгэргэхэ. Хүдэлмэриин дүнгүүд, ушар байдалые шэнжэлэлгэ, саашанхи хүдэлмэриин шэглэлнүүд партийна комитедүүдэй хүдэлмэриин эшэ үндэһэн болохо зэргэтэй.

3. Кадрнуудай хүдэлмэри. Кадрнуудые, тэдэнэй дүй дүршэлые, һанамжануудые ба ажаглалтануудые, дурадхалнуудые гамнаха, хүндэлхэ. Аха зоной дүй дүршэлые, залуушуулай эдэбхиие ба хүсэ шадалые, обществовед мэргэжэлтэдэй, техническэ ба аграрна секторнуудай, хото хүдөөгэй мэргэжэлэй-үйлэдбэриин хараа бодолнуудые нягтаар хэрэглэхэ. Эдэбхитэй, ябуулгатай, үнэн сэхэ бүхы хүнүүдтэ ехэ хүндэтэйгээр хандадагби.

4. Улаан-Үдэ хото ганса өөрынгөө хуби заяанда бэшэ, мүн хүдөөгэй хэрэглэмжэнүүдтэ хододоо анхаралтайгаар хандадаг байһаараа илгардаг байна. Жэшээлхэдэ, авиазавод Хурамхаанда, ЛВРЗ Яруунада гэхэ мэтэ. Гэбэшье соёлой, үйлэдбэриин, гэр байрын болон бусад хэды олон һайн һайхан хэрэгүүд үлөө хэгдээгүй байна гээшэб.

Хүдөөгэйхид мүн лэ тиимэрхүүгээр харюусадаг һэн. Мүнөө сэхэ холбоон хэрэгтэй, кооперации, эд бараа андалдалга, магазинууд, складууд, хранилищинууд мүн лэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хүдөө нютагуудта продуктнуудые болбосоруулха цехүүдые, холодильнигуудые, хранилищинуудые барихадань туһалха хэрэгтэй.

5. Эдеэ хоол элбэгжүүлгын асуудал. Арендын, подрядай, кооперациин эшэ үндэһэн дээрэ колхоз, совхозуудые хүгжөөхэ шухала. Таряашадай хубиин ажахы, хүдөөдэ бууса шадарай ажахы, хамһабариин болон дачна ажахы үргэнөөр хүгжөөхэ ёһотойбди.

6. Промышленность. Үндэһэ һуурииень һэльбэн шэнэдхэхэ, продукцинуудайнь шанар һайжаруулха.

Барилга тухай. Барилгын һалбарида бии байгаа бүхы хүсэ шадалые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха. Гаргадаг хэрэгсэлнүүдэйнгээ 15—20 процентые хүдөө нютагтай хубаалдаха. Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ.

Экологи. Бүгэдэ ниитын экологическа эрдэм мэдэсэдэ үндэһэлэн, экологическа шэнэ бодомжо бүрилдүүлхэ. Дээдэ һургуулинуудта, һуралсалай бусад зургаануудта кафедрануудые, таһалгануудые нээхэ.

Агаарай, уһанай, газарай түлөө район, хото бүхэн хуулиин ёһоор харюусаха ёһотой. Онсо удха шанартай дэбисхэр ээлһэн хизаартаа ажахы хүгжөөлгын онол аргануудые шэнээр бодомжолжо үзэхэ, тиихэдээ бүхы бусад һалбаринуудай хүгжэлтын зорилгонуудые экологитой нэн түрүүн холбохо.

Эдэ бүхы эрилтэнүүдые хараадаа абаһан, тэрэ тоодо асари томошье (промышленна аргаар модо отололго, мелиораци гэхэ мэтэ) социально-экономическа ба техническэ хүгжэлтын шэнэ бодомжо Буряадай эрдэмэй түбһөө хэрэгтэй.

Предприятинуудай, тосхонуудай ба хотонуудай экологическа паспортизаци шангаар үнгэргэхэ.

Буряадуудай ба ородуудай хооронхи аха дүү ёһоной хани барисаан, бусадшье арадуудтай хани барисаан манай гол баялиг, энэ хадаа Буряад ороной, Сибириин арадуудай гол шэнжэнь болоно. Энэ хадаа манай омогорхол ба хүсэн мүн. Бидэнэй энэ нангин мэдэрэлые, шэнжые яашье һуладхаха ёһогүйбди.

Ородуудай, буряадуудай, бусад арадуудай хэлэнүүд хүн зоной өөһэдынгөө һайн дураар мэдэхэ хэрэг. Литературын, газетын, театрай, кадрнуудай хэмжээгээр абажа, арадуудай хэлэнүүдые хүгжөөхэ арга замуудые эрдэмтэд, филологууд, социологууд мэдэхэ зэргэтэй.

Хүн зоной һүзэгтэй байлга, бурханда шүтэхэ хэрэг эрхэ сүлөөтэй байха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэнь али болохоор туһалха.

Эхэ оронһоо холо гурбан жэлэй туршада ябахадаа, олые бодомжологдоо. Посольство, экономическа ба эрдэмэй-техническэ харилсаанай талаар совет, сэхэ холбоон, кооперации.

Захиран-зонхилолгын байгуу-

КПСС-эй областной комитедэй зургаадахи пленум

КПСС-эй ОБКОМОЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРИИН ТУШААЛДА ДЭБЖҮҮЛЭГДЭhЭН КАНДИДАТУРАНУУДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

[illegible]

юрынхээр, хүдэлмэришэн, таряашан хүнэй зангаар хэлэжэ, ойлгуулжа шадаха — иимэ партийна хүтэлбэрилэгшэ манда хэрэгтэй нүхэд. Буряадуудайшье, ородуудайшье этигэхэ хүтэлбэрилэгшэ хэрэгтэй.

Иимэ hүрөөтэ сагта, нэгэ талаhаа, партийна, совет хүдэлмэриин баян дүй дүршэлтэй, нүгөө талаhаа, юумэ мэдэхэ, шадаха, нюуса нөөсэгүй, олондо абтасаган, эрилтэ ехэтэй, зоной дурые булаажа шадаха — иимэ хүн хэрэгтэй. Энэмнай Буряадайшье АССР-эй хүн зоной, партийна областной организациин нэгэ хэмэйэ hанал бодол болохо. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэ хадаа Леонид Васильевич Потапов байха.

Буряад соёлой, хэлэнэй, ёhо заншалай [illegible] тухай хэлэхэ болоо hэн, [illegible] Леонид Васильевич буряадшье, ородшье асуудалнуудые республика соогоо зохилдуулан хаража шадаха байха. Сэхэень хэлэбэл, соёлой, ёhо заншалай буряад асуудалые ялангаа анхаралтайгаар харадаг байха аабзэ.

Нүхэд, КПСС-эй обкомой гэшүүд! Урданайхидаа адляар найман жэл соо алдуу ехэ, эрбаи жэл соо таба алдуунуудаа заhажа байха — иимэ элбэг саг түүхын зүгhөө манда үгтэхэгүй. Саг байхагүй. Бурүү шиидхэбэри манда үнэтэй болоод тэхэрхэ. Бидэ энээниие hайн ойлгожо байнабди. Потапов Леонид Васильевичай түлөө тоо партийна дуугаа үгэхые таанарые уряална6.

А. Н. ДЕЛБОНОВА, Хурамхаанай районой арадай депутадуудай Дэзэнэй сельсэ соведэй түрүүлэгшэ:

— Хойто зүгэй үсөөн тоото яhатанай 1 съездhээ Буряадай делегаци hэе бусажа ерээ. Съезд, минии hанамжаар, ехэ удхатайгаар үнгэрөө, үсөөн тоотой яhатанай хүгжэлтэдэ шэнэ шата болохо үгээ.

Съездын түрүүшын заседаниида нүхэр М. С. Горбачев, Рыжков, Нишанов, Воротников хабаадаа, нүхэр Воротников амаршалгын үгэтэйгээр хандаа. Съездын хүдэлмэридэ 400 делегат (Кольско хахад аралhaa Командорско аралнууд хүрэтэр), Аляскын, Канадын, Гренландиин, Финляндиин хойто зүгэй делегацинууд хабаадаа. 50 шахуу хүн үгэ хэлээ. Ассоциациин Устав, программа, хүтэлбэрилхы органууд баталан абтаа.

70 жэлэй туршада шиидхэгдэдэггүй байhан олон тоото асуудалнууд съезд дээрэ табигдаа. Энэ хадаа политическэ шэнжэтэй зорилгонууд (национально-территориальна бүлэглэлнүүдэй, гүрэнэй партийна органуудта түлөөлэлгэнүүдэй үгы байhаниинь), экономическа — хойто зүгэй арадуудай өөhэдынгөө нютагhаа холодоhон, үг заншалаа мартаhан, ажалай ба ажабайдалай түлөөhэнэй гуримгүй байhанhaa болоо.

Парти ба правительствын кадрова политика иимэ үзэгдэлэй гол шалтагаануудай нэгэн гэжэ нэрлэгдэhэн байна.

Хойто зүгэйхидэй эрмэлзэл хүсэлые ойлгодоггүй хүнүүд партийна ба совет органуудта табигдадаг hэн. Хойто зүгэй бага яhатанда дээрэлхэhэн зантай, хэрэглэмжэ асуудалтайгаар хандахадань, бэеhээ саашань түлхидэг хүнүүд байгаа ха юм.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарие hунгалгада КПСС-эй обкомой гэшүүд бодомжотойгоор хандаhай гэжэ хүсэмөөр. Республика доторой, областной партийна организациин, орёо байдалые, үндэhэ яhатанай хоорондо hүүлэй үедэ тогтоhон харилсаануудые хараада абаhай гэжэ сэдьхэнэбди. КПСС-эй обком, тэрэнэй аппарат hанаhанда хүрэмэ хэмжээндэ байгаагүй (хэблэл, митинг, телевидени гэхэ мэтэ).

Хурамхаанай районой партийна организаци нүхэр Л. В. Потаповай кандидатураhаа таарүу кандидатура мүнөө үедэ үгы гэжэ тоолоно. Хурамхаанай эвенкнүүдэй ассоциаци энэл кандидатурые дэмжэбэ. Республика доторхи байдалые энэ хүмнай гуримшуулха аргатай. Баунтын эвенкнүүдэй дунда (Уахит) түрэhэн, Хурамхаанай эвенк ба буряадуудай [illegible] коллектив [illegible] байна. [illegible] hаа, [illegible] хөөрэлдэжэ, [illegible] бэе бээ [illegible] мэдэхэ, [illegible] ябуулха [illegible] хүнтэй хэлэхэдэ [illegible] хү[illegible] — Леонид [illegible] шэнжэнүүд. Жэшээ: гурбан жэлэй туршада Туркменэй [illegible] комой түрүүлэгшэhээ Туркмении ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо хүрэтэрээ ургаа. Энэ хадаа интернационалист, ажал, хэрэг ёhоор мэдэхэ байhаниинь гэршэлнэ бшуу. Үнэндөө Дунда Азида үндэhэ яhатан хоорондын харилсаан орёо ха юм.

М. В. МОХОСОЕВ, Буряадай эрдэмэй түбэй лабораторие даагша:

— Саганов Потапов хоёр тухай ехэшье юумэ хэлэhэнэй хэрэггүй гэжэ hананаб. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй бидэ булта hайн мэдэнэбди. Тэдэнэй ондоо [illegible] тэдэнэр бүришье хүндэтэй болоо. Республикын бухы шахуу районой партийна комитедүүд тэдэниие дэмжээ. Тиигээдшье республикада туhалха. [illegible] гаргаха [illegible] тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Радио болон хэблэлдэ нүхэр Саганов партийна [illegible] багатай [illegible] hанахадаа [illegible] партийна хүтэлбэрилэгшэ ябаагүй [illegible] Потапов [illegible] одоо ехэ [illegible]. Энээн [illegible] хүтэлбэри[illegible] партиин [illegible] партиин даабариа бууха [illegible].

Гэбэшье «шэнэхээс» ябаhан [illegible] дээшэнь [illegible] тэрэл ян[illegible]даа. Манай [illegible] болоhон үй[illegible] шүүм[illegible] тобшолол [illegible] хэбээрээ, [illegible] эрилтэ[illegible] ахагүй хүнүүдээр хүдэлжэ шадахагүй хүнүүдтээ хүдэлhэн зандаа. Партиин обкомой табадахи пленум кадрнуудай асуудалаар ехэ алдуунууд гаргагдаhан байгаа гэжэ мэдэрhэн байна. Үгэ хэлэhэн хүн бүхэн энээн тухай хэлээ. Теэд hүүлэй hүүлдэ бухы гэм Буряадай эрдэмэй түбтэ, ветерануудта «ашажэрхёо».

Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлжэ байhан Булдаев hүүлэй гурбан жэл соо юушье хээгүй, эдэбхи үүсхэл гаргаагүй. Сергей Николаевич гол түлэб нэгэ гэрhээ нүгөө гэр тээшэ хаража, тэндэhээ хэлэгдэhэн юумэ дүүргээ. Бэеэ даагаад, шиидхэбэринүүдые абаагүй. Ушар тиимэhээ партиин обкомой гэшүүд мүнөөдэр зүб шиидхэбэри абаха ёhотой. Минии hанахада, Албашеев, Тимашов гэгшэд өөhэдынгөө кандидатурануудые зүб болюулаа. Тэдэнэр харюусалгаяа мэдэрээ хэш. Би партиин ветерануудай хандалга дүүрэн дэмжэнэб. Тиимэhээ партиин обкомой гэшүүдэй анхарал нэгэ асуудалда хандуулха hанатайб. Жэшээнь, Булдаевай партиин обкомой секретаряар hунгагдаа hаань, таанад республикын олон партийна организацинуудта, ажалша коллективүүдтэ дэмжэгдэхэгүйт. Партиин областной комитедэй бюрое тушаалhаань болюулха эрилтэ үшөө дахин табигдажа болохо. Энэ хадаа минии hанал. Үнэн дээрэ иимэ юумэн болоогүй hаа hайн hааб даа. Партиин областной комитедэй гэшүүд энэ асуудал шиидхэлгэдэ ехэ наряар, hайн бодожо, ажалшадай hанал бодол хараада абажа, хандаха ёhотой. Потапов Саганов хоёр республикымнай хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулжа, коммунистнуудай этигэл харюулха байха.

Н. Н. ЗАЙЦЕВА, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй туршагша:

— Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй ажалша коллектив, коммунистнууд танда хандажа, партиин обкомой нэгэдэхи секретарие hунгахадаа, кандидадуудай ажал, хэрэг эрхилхэ шадабариие нэн түрүүн хараада абахыетнай гүйнабди. Коммунис үзэл суртал эрид ургэжэ, даалгагдаhан хэрэгэй түлөө партиин гэшүүдэй харюусалгые дээшэлүүлжэ, республикын экономическа ба социальна байдал hайжаруулха арга боломжыень хараада абаха шухала.

Бухы эдэ шэнжэнүүд, манай коллективэй hанамжаар, Леонид Васильевич Потаповта бии.

Энэ телеграммэ манай коммунистнууд партиин обкомой пленумдэ эльгээгээ. Би уншажа үгэбэб.

Н В. БУТУХАНОВ. дайнай болон ажалай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшын орлогшо:

— Би партиин бүлэг ветерануудай КПСС-эй Буряадай обкомой VI Пленумдэ хабаадагшадта бэшэhэн мэдүүлгэ уншахам.

КПСС-эй Буряадай обкомой VI пленумдэ хабаадагшадта областной партийна организациин ууниэй коммунистнуудай бүлэгhөө орохон мэдүүлгэ

КПСС-эй Буряадай областной комитедэй гэшүүд!

Нүхэр А. М. Беляковой Москва хотодо ондоо хүдэлмэридэ томилогдоогүй байхада, областной партийна организациин бүлэг ветеранууд Буряадай эрдэмэй түбэй ба бусадшье олон партийна организацинуудай коммунистнуудтай адли республикадаа обкомой бюрогой гэшүүд анхан байhан нүхэд Потапов Саганов хоёрые бусааха тухай асуудал табиhан байна. Эдэ нүхэднэй обкомой пленумэй гэшүүдэй зүбшөөлгүйгөөр КПСС-эй ЦК-гай мэдэлдэ эльгээгдээ hэм шуу.

Энэ уряа республикын ажалшадай, олониитын дунда халуунаар дэмжэгдээ гэжэ ханалтатайгаар тэмдэглэнэбди. Диилэнхи олон партийна организацинууд партиин обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда кандидадуудые нэрлэхэдээ, Л. В. Потаповай, В. Б. Сагановай нэрэнүүдые бусадай тоодо нэрлээ.

Ниитын-политическэ байдалай hайжархые, ниитын хүсэнэй элсүүлэгдэхые, хубилган шэнэдхэлгын түргэдхэгдэхые коммунистнууд эдэнэй бусалгатай холбоно гэжэ энэ баримта үшөө дахин гэршэлнэ бшуу.

Мүнөөдэр таанад, обкомой гэшүүд дэбжүүлэгдэhэн нүхэдэй дундаhаа КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарие hунгажа, харюусалгата шиидхэбэри абахатнай.

Хэниие hунгахыетнай бидэ мэдэнэгүйбди. Гэбэшье республикада Л. В. Потаповые, В. Б. Сагановые үлөөжэ боломоор шиидхэбэри абахыетнай хүсэнэбди. Эдэ хүнүүднэй үргэн ехэ эрдэм мэдэсэтэй, эмхидхэлэй шадабаритай, хүн зонтой харилсаха дүй дүршэлтэй.

Эдэ боломжонуудhаа уламжалан, областной комитедэй гэшүүдтэ иимэ дурадхалаа оруулнабди:

1. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретаряар В. Б. Сагановые hунгаха.

2. Республикын Верховно Соведтэ дурадхаха:

а) РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй арадай депутат С. Н. Булдаевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшээр hунгаха;

б) республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр Л. В. Потаповые томилхо. (Хоёр талын зүбшөөлhөө).

Республикые хүтэлбэрилэгдэ эдэ нүхэдые нигэжэ хэрэглээ hээ, хубилган шэнэдхэлгые түргэдхэлгэдэ, областной партийна организациин шэнэдхэлгэдэ эгээл таарүу алхам боложо үгэхэ.

Манай мэдүүлгые Пленумдэ хабаадагшад анхаралдаа абаха бээз гэhэн найдалаа мэдүүлнэбди.

Эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэхынгээ урда пленумые энэ мэдүүлгэтэймнай танилсуулхыень КПСС-эй обкомой бюроое гүйнабди.

Ветерануудай бүлэг.

Н. Ж. БУРЦЕВ, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй электрослесарь:

— Республикымнай хуби заяанда харюусалгатай алхам хэхэ гэзшэ бэлэн бэшэ. Манай локомотив хабсаралгын цехтэ Л. В. Потаповай түлөө нэгэ хүндэл адляар бултадаа дуугаа үгэhэн байна. Би мэнэ hая Москва ошоhоноо бусааб. Тэндэ КПСС-эй Россин бюрогой заседани боложо, Россин хуби заяан тухай сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн болоо. Энэ уулзалгада М. С. Горбачев, бусадшье хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа hэн. Хэрбээ коммунис партиин нэрэ хүндые, тэрэнэй хүсэ шадалые сахижа шадаагүй hаамнай, Совет засагай нэрэ хүндые, тэрэнэй туйлалтануудые сахин хамгаалхамнай бэрхэтэй болохо гэжэ энэ бюрогой заседани дээрэ эли тодоор хэлэгдээ. Нэгэ-нэгые муушалжа болохогүй, шалтагаан болон тэрэнэй хойшолонгуудыень зүбөөр тодорхойлхо хэрэгтэй. Хүн бүхэнэй хүн талыень, жаяг заршамай талаар шанарыень хараха шухала.

Бодото байдалда өөрыгөө үнэн сэхэ интернационалист гэжэ харуулhан хүн манай партийна организациин секретарь байха ёhотой гэжэ манай цехэйхид тоолоно. Леонид Васильевичые манай хүн зон мартаагүй, мүнөө болотор hанажа ябадаг. Энэ хүн манай заводто хүдэлхэдөө, олонхи хүн зониие нэрэ обогоорнь мэдэдэг байhан. Иимэл нэрэтэй хүндэтэй, үргэн ехэ эрдэм мэдэсэтэй хүн партиин обкомой нэгэдэхи секретарь болохо ёhотой гэжэ тоолонобди.

С. Ф. ИВАНОВ, Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр.

— Мүнөөдэр бидэ хэниие энэ үндэр дээдэ тушаалда hунганабибди, тэрээнhээ республикымнай хүгжэлтын саашанхи хуби заяан дулдыдаха. Дэбжүүлэгдэhэн нүхэднай ехэ юумэ мэдэхэ, республикаяашье, партийна, совет хүдэлмэришье hайн мэдэхэ, манай ажал хэрэгүүдтэ хубитаяа оруулhан хүнүүд, тэдэнэй табиhан программанууд тодорхой байна. Харин мүнөө хубилган шэнэдхэлгые эхилhэн партиин өөрөө хатуу шанга шүүмжэлэлдэ орожо байхада, тэрэнэй хүсэ шадалые hулааруулха гэhэн hэдэлгэнүүдэй хэгдэжэ байхада бидэ областной партийна организацияа аршалан хамгаалха, улам хүсэтэй болгохын түлөө оролдохо болонобди. Иимэ ушар байдалда партиин обкомой нэгэдэхи секретариин ба республикын Верховно Соведэй Түрүүлэгшын тушаалнуудые нэгэ хүн даажа абаха ёhотой гэжэ hананаб. Тиимэ хүн С. Н. Булдаев байна. Эндэ үгэ хэлэhэн М. В. Мохосоев пленум бүхэндэ хүнүүдые муушалдаг, бүгэдэниие хараадаг заншалтай болонхой. Бухы хүнүүдтэ, бухы юумэндэ өөрынгөө сэгнэлтые баадхаха эрхэ тэрээндэ хэн үгөөб? Амыень татахаар болоо.

Г. И. РЯБОВА, оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ:

— КПСС-эй обкомой үнгэрhэн Пленумэй hүүлээр областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэдые яагаад hунгаха тушаа бүхы юумэ зүбөөр хээбибди гэжэ ходо бодомжолжо ябааб. Ажал дээрээ коммунистнуудтай, партийнабэшэ хүнүүдтэй энээн тухай зүбшэн хөөрэлдөө hэм. hэжэг түрэмээршье hаа, нэтэн адли харюу үгы байна. Буряад ороной мүнөөнэй болон ерээдүйн түлөө харюусалгаа мэдэржэ, республикын коммунистнуудай нэрлэhэн олон хүнүүд сооhоо эгээл эрхимэйнь түлөө дуугаа үгэхэ болонобди. Ниитэ партийна референдумдэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан коммунистнуудай hанамжа хараада абажал, партиин обкомой нэгэдэхи секретарие hунгаха ёhотойбди. Олонхи коммунистнуудай hанамжа хараада абангүй байжа болохогүй, тэдэнэрэй найдалыень харюулха хэрэгтэй. Хэдэн хүнэй хэлэhэн үгэ иигэжэ мэдүүлхыем баадхана.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда кандидадууд тухай хэдэн үгэ. Л. В. Потаповые 13 районой, В. Б. Сагановые 14 районой партийна организацинууд нэрлэhэн байна. Гэбэшье партийна эхин организацинуудта коммунистнуудай дуугаа ямараар үгэhыень мэдэнэгүйбди. Бусад кандидатуранууд бухы районуудай хахадайншье дүүе абажа шадаагүй. Тиимэhээ иимэ асуудал табимаар байна. Юундэ коммунистнууд Саганов Потапов хоёр республикаhаа ондоо тээ бэйха болоо юм? Түгэс бэлэдхэлтэй кадрнууд мандэ үлүү олон болоо гү, али хэрэг ёhо улам hайнаар мэдэхэ хүнүүд бидэниие хүтэлбэрилнэ гү? Теэд үнэн дээрээ энэмнэй иимэ бэшэ ха юм. Республикын мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй дунда бэлиг түгэс хүнүүд үгы. КПСС-эй обкомой гэшүүн байгаашье hаа, тэдэнэрэй ямар хараа бодолтой байhые мэдэнэгүйб. Маанадай үзэл суртлай түлөө тэмсэхэ ёhотой аад, тэдэнэр анирггүй дуугай байдаг юм. Хубилган шэнэдхэлгын хэрэгтэ тэдэнэрэй оруулhан хубита тухай эндэ хэлэнэгүйб. Нимаева Сэржан хоёр тэдэнэр сооhоо шалгарна. Райкомой секретарьнар Иванов, Булдаев, Грехов, Бартунаев тухай олон юумэ дууланхайбди. Тиимэhээ саашадаа республикые хүтэлбэрилхэ хүнүүд бии гээшэ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретариин кандидатура тухай асуудал бухы райкомуудай пленумүүд дээрэ харюусалгатайгаар хаража үзэгдөө бэшэ. hунгалтада хабаадалсаhан Советскэ районой олонхи коммунистнууд Потаповай кандидатура нэрлэhэн байна. Теэд манай зүбшэн хэлсэлгэдэ 3 хүн дурадхагдаа. Тиигэжэ райкомой гэшүүд олонхи партийна эхин организацинуудай hанамжа хараада абангүй, нэгэдэхи секретариин тушаалда ямар хүниие hунгаха хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандаhанаа харуулба. Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд Албашеев, Булдаев, Тимашов эрхэ түлөөлэлгэтэй, хүсэ шадалтай аппарадтай байгаад, республикын коммунистнуудтай уулзахаяа hанаагүй. Тэдэнэр хүнүүдтэ хэлэхэ юумэгүй, ондоо замаар ябана гэжэ hанахаар болоно.

Нэгэдэхи секретарие hунгалгада манай партийна эхин организаци 52 коммунист хабаадаа. Тэдэнэрэй 51 хүниинь Потаповай түлөө дуугаа үгөө hэн. Өөрынгөө партийна эхин организациин, Советскэ районой парторганизациин олонхи коммунистнуудай шиидхэбэриие бэелүүлэн, коммунист Потаповай түлөө дуугаа үгэхэб. Өөртөө, мүн бусад хүнүүдтэ ехэ эрилтэтэй, түгэс мэргэжэлтэй, хэрэг ёhо мэдэхэ хүн гэжэ тэрэниие мэдэнэбди. Эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй хабаадалгагүйгөөр шухала шиидхэбэри абадаггүй. Туркменэй ССР-тэ үндэр тушаалнуудта хүдэлхэдөө ехэ эрдэм мэдэсэтэй, дүй дүршэлтэй болоо. Элдэб орёо асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэгэйнь түлөө Потаповые хүндэлдэгбди гэжэ туркмен нүхэд хэлэдэг юм. Республикын коммунистнууд али нэгэн кандидатурын түлөө дуугаа үгэбэ гээшэ. Тиимэhээ нэгэдэхи секретариин кандидадуудай түлөө нэрэ нэрээрнь дуугаа үгэжэ hунгаад, хэблэлдэ дүнгүүдыень толилхо дурадхал оруулнаб. Тиихэдээ хүдэлмэришэн ангиин hанамжые хараада абахыень гүйнаб. Хүдэлмэришэн анги Потаповай түлөө. Потапов Буряадай АССР-эй арадай депутат бэшэ гээд зарим хүнүүдтэ тааруугүйгөөр hанагдана. Теэд мүнөөдэрэй Пленум дээрэ нүхэр Потаповые Буряадай АССР-эй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ шиидхэбэри абаял.

Б. С. СЕМЕНОВ, союзна удхатай персональна пенсионер:

— Мүнөөдэр тон шухала асуудал хэлсэгдэжэ байна. Энээниие хэр зүбөөр шиидхэлгэhээ республикымнай партийна организациин, тэрэнэй штаб — партиин обкомой ерээдүйн ажал ябуулга дулдыдаха байна. Мүнөө республика доторнай тогтоод байhан байдал hайжаруулагдаха, олониитын hаналшье заhарха, арадуудай хани барисааншье бэхижэхэ hэн. Мүн социально-экономическа орёо зорилгонуудшье бэелүүлэгдэхэ байгаа. КПСС-эй обкомой гэшүүд болон кандидадууд зүб шиидхэбэри абаха ёhотой гэжэ найданаб.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь тухай өөрынгөө hанамжа хэлэхын урда хоёр шухала асуудалнуудта тогтохо hанаатайб. Түрүүшын асуудал. Партиин обкомой нэгэдэхи секретариин болон республикын Верховно Соведэй Түрүүлэгшын тушаалнуудые нэгэдүүлхэ тухай. Бухы ороной, союзна республикануудай хэмжээгээр хэлэхэгүйб, үнэн дээрээ тэндэ иимэ юумэн болоод байна. Харин манай автокомито республика дээрэ абажа харахада, минии hанахада, эдэниие нэгэдүүлжэ болохогүй. Энэ хадаа hайн үрэ үгэхэгүй. Партиин обкомой, Соведүүдэй хүдэлмэри өөрын онсо удхатай. Эдэмнай ажалша коллективүүдтэй хүдэлжэ, үдэр бүри өөрын онсо ехэшье, багашье асуудалнуудые шиидхэнэ. Ганса хүн иимэ ехэ, хүндэшье ажал диилэхэгүй. Энэ хадаа hүүлэй hүүлдэ партийна, совет хүдэлмэридэ муугаар нүлөөлхэ.

Хоёрдохи асуудал. Нүхэд, эсэстэнь хүрэтэр үнэн сэхэ байя. hүүлэй үедэ республика доторнай буряадууд Беляковые сүлөөлжэ, орондонь буряад хүниие табихые оролдоно гэhэн абяан ябана. Ондоошье hанал бии. Зариман ородые, нүгөөдүүлынь буряадыешье табиха гэлсэнэ. Минии hанахада, асуудал иимээр табигдаха ёhогүй. Хүтэлбэрилхы кадрнууд хэрэг бүтээжэ шадахаараа, политическэ бэлэдхэлээрээ, ажал хэрэг мэдэхээрээ, үнэн сэхээрээ, эрилтэтэйгээр хүдэлдэгөөрөө сэгнэгдэхэ ёhотой. Тиихэдээ иимэ хүн яаха аргагүй интернационалист байха ёhотой. Тэрэ партиин национальна политикын ленинскэ үзэл бодол, ёhо гуримуудые hайн мэдэхэ байха ёhотой. Ушар иимэhээ ямар нациин хүн дэбжүүлэгдэнэб энэ шухала бэшэ.

Эндэ нэрлэгдэhэн Булдаев, Саганов болон бусадай нэрэ хүндэ, хүдэлжэ шадаха байhыень буруушаанагүйб. Гэбэшье би Л. В. Потаповые hунгахые дурадханаб. Юуб гэхэдэ, Л. В. Потапов ЛВРЗ-гэй ахамад инженерээр hайнаар хүдэлөөд, партиин обкомой секретаряар дэбжүүлэгдэhэн байна. Республика соогоо, областной партийна организацида хүндэтэй хүн. Гэбэшье олон хүнүүдэй гайхаhаар тэрэ Туркмениин ССР-эй КПСС-эй Марыйска обком эльгээгдэhэн байгаа. Тиигээдшье Л. В. Потапов Баунтын райондо түрэжэ, залуу наhаниинь Хурамхаанай райондо үнгэрөө. Ажаллажа байгаад аспирантура дүүргэжэ, техническэ эрдэмэй кандидат болохо диссертаци хамгаалhан байна.

Гурбадахяар, Потапов ёhотойл интернационалист хүн, Буряад арадай түүхэ, ёhо заншал hайн мэдэдэг, ходол хүнүүдтэ туhалхые оролдожо ябадаг. Тиимэhээл ородшье, буряадшье зоной дунда хүндэтэй.

«Эндэ нэрлэгдэhэн бусад зон иимэ шанар, шэнжэгүй юм гү» — гээд асуужа болохо. Энээндэ арсалта үгы, булта шадаха зон. Гэбэшье республика соо, областной партийна организацида ушараад байhан орёо байдалда Л. В. Потаповые гэдэргэнь бусаажа, партиин нэгэдэхи секретаряар hунгахые дурадханаб.

С. Н. Булдаев, В. Б. Саганов хоёр тухай хэлэхэдэ, нигээд республикымнай Верховно Соведэй сесси болохонь, тэндэ Верховно Соведэй түрүүлэгшые, манай гүрэнэй толгойлогшые hунгаха болохо. Эндэ баhал иимэ нэрэ хүндэтэй зонууд хэрэгтэй. Соведүүдэй дээдын органуудта эдэ нүхэд лэ hунгагдаха ёhотой гээд найданаб. Тиигэбэл, эдэ гурбамнай республикынгаа коммунистнууд болон ажалшадтай хамта хубилган шэнэдхэлгые бэелүүлжэ шадаха hэн.

Ю. В. ОРЛОВ, М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой машинист:

— Манай депогой партийна организацида 395 коммунистнууд тоологдодог. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретариин кандидатурануудые зүбшэн хэлсэлгэ болоходонь манай партийна суглаан иимэ шиидхэбэри абаа:

1. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда Л. В. Потаповай кандидатура дэмжэхэ.

2. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарие партиин обкомой пленум дээрэ hунгахагүй.

3. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарие байгша оной июль hарада болохо партийна конференци дээрэ hунгаха.

Ц. Ж. ШИРАБДОРЖИЕВ, Хориин районой Үдын совхозой директор:

— Мүнөөдэр пленум дээрэ хүдөөгэйхидhөө үгэ хэлэhэн хүн үгы. Республика доторнай, минии hанахада, ойлгохоор бэшэ юумэн болоно ха гэжэ бодогшоб. Бидэниие партиин обкомдо, Министрнүүдэйшье Соведтэ нааша харадаггүй, бидэнэй hанамжа, дурадхалнуудта анхаралдаа хэншье абадаггүй. Эдеэ хоол элбэгжүүлхэ программа бэелүүлэгдээгүй байhан зандаа. Энээн тухай городойхидшье бодомжолхо ёhотой. Бидэ, хүдөө нютагайхид, Сагановай кандидатурые дэмжээ hэмди. Энэ хүн бидэнтэй ходо харилсаатай байдаг, бидэнтэй уулзажа байдаг, элдэб олон асуудалнуудые яажашье hаань бэелүүлдэг hэмди.

Д. Г. СТЕПАНОВ, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн:

— Юу хэлэхэб, республикымнай партийна организаци хүшэр хүндэ байдалда оронхой. Элдэб янзын кандидатуранууд оруулагданхай юм байна. Тэдэнэй дунда В. Б. Саганов, Л. В. Потапов хоёр онсо hуури эзэлнэ. Мүнөөшье партиин обкомой бюрогой гэшүүн хадаа С. Н. Булдаевтай ходо уулзажа, сугтаа элдэб олон асуудал шиидхэхэ ушар гарадаг. Дэбжүүлэгдэhэн нүхэдтэй уялгата даабаринуудаа дүүргэхэдээ, дүтэ танил болоhон байнаб. Бултадаа дээдэ эрилтэнүүдтэ харюусама, бэрхэ хүнүүд юм. Зүгөөр бүгэдэ кандидадуудай дундаhаа Л. В. Потаповые онсо тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Зарим хүнүүдтэй хөөрэлдэхэдэ, Леонид Васильевич гол түлэб ажахын асуудалнуудые шиидхэдэг гэлсэнэ. Теэд эндэ муу юумэн үгы ха юм даа. Ажалша хүнэй садхалан, зохидоор хубсалhан, сэдьхэл тэнюун байгаа hаань, тэрээнhээ үлүү hайн ямар политика байхаб даа. Минии hанахада, Л. В Потапов эдэ бухы эрилтэнүүдтэ бүрин дүүрэнээр харюусана гэжэ hананаб.

Н. А. ТВЕРДОХЛЕБОВ, «Бурятфермmаш» нэгэдэлэй бригадир:

— Бидэ коллективтээ энэ асуудал зүбшэн хэлсээ hэмди. Тиигээд Леонид Васильевич Потаповые дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абаhан байнабди.

Нюусаар дуугаа үгэлгын эсэстэ олонхиин дуугаар **Потапов Леонид Васильевич** Буряадай областной комитедэй нэгэдэхи секретаряар hунгагдаба.

Удаань «КПСС-эй XXVIII съездын делегадуудай hунгалта үнгэргэхэ талаар областной партийна организациин комиссиин эрхэнүүд ба уялганууд тухай» дүрим пленум баталhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай партийна байгуулалтын ба кадрова хүдэлмэриин таhагай харюусалгата эмхидхэлшэн В. И. Кудрявцев обкомой пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

ТАСС ХИЛЫН СААНАhАА

БАЙГААЛИИН ЭЛШЭ ХҮСЭ ХЭРЭГЛЭХЭ

[illegible]ОРК. Наранай, [illegible] океан далайн эл[illegible] биологическа бо[illegible]далые, халуун ар[illegible]гуудай элшые хү[illegible] туhада табиха гээ[illegible] ехэ удха шанартай [illegible] ООН-ой штаб[illegible] хүдэлмэрээ дүүргэhэн байгаалиин шэнэ элшэ хүсэ хэрэглэхэ комитедтэ болоhон сессидэ хабаадагшад батална. Түгэсхэлэй заседани дээрэ комитедэй элидхэл болон бусад түгэсхэлэй документүүд баталагдаhан байгаа.

Дэлхэй дээрэхи элшэ хүсэнэй байдал хубилжа байна гэжэ делегадууд батална. Хэрбээ наядахи онуудай эхиндэ нефтиин үнэ сэнгэй эрид дээшэлээ гээшэ hаань, энэ арбан жэлэй тэн багта нилээд доошолоо. Гэбэшье тэрэнэй үнэ сэнгэй дахинаа дээшэлхэгүй байhаниинь лаб хангагданагүй. Олохон оронууд элшэ хүсэнэй үндэhэ hуури табидаг элдэб янзын түлишын сэнгүүдэй айхабтар ехэ байhанhaa уламжалан, элшэ хүсөөр дуталдана бшуу.

Тусхайлбал, Африкын болон Латин Америкын хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй хүн зон гол түлэб түлеэ хэрэглэжэ, өөhэдынгөө эрилтэнүүдые хангаха баатай болоно. Тиигэжэ тэдэнэр оршон тойронхи ой модоо дууhыень сабшажа hалгаана.

[illegible]ӨӨРЭЛДӨӨНҮҮДЭЙ БОЛЗОР ГАРГАГДАА

[illegible]НГТОН. СССР-эй [illegible] хэрэгүүдэй мини[illegible] Шеварднадзениин [illegible] албанай хэрэгээр [illegible] ерэжэ, США-[illegible] секретарь Бейкертэй хэлэн[illegible]нүүдэй хоёрдохи [illegible]дентнүүд Михаил [illegible], Джордж Бушай уулзажа хөөрэлдэхэ болзор гаргалга гол шухала үйлэ хэрэг болоhон байна. Эдэнэр байгша оной майн 30-haa июниин 3 болотор хөөрэлдэхэ, уулзаха юм.

«Энэ шухала хэрэгэй хэдыдэ үнгэргэгдэхэ байhан болзоройн тогтоогдоhондо тон баяртайб,—гэжэ Буш репортернуудтай уулзаха үедөө мэдүүлбэ.—Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй болохо байhаниинь маанадта тон шухала. Эндэ господин Горбачевые хараха байhандаа баяртайб».

«Үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёhотой»,—гэжэ Бейкер репортернуудта хэлэбэ. «Маанадта тон багахан саг, оройдоол 7 недели үлөө,—гэжэ Шеварднадзе ээлжээндээ мэдүүлээ.—Уулзалгада бэлдэжэ захалбабди».

МНР-эй НИИСЛЭЛ ХОТЫН ШЭНЭ МЭР

УЛААН-БААТАР. 43 наhатай Лхамсурэнгийн Энэбиш Монголой ниислэл хотын шэнэ мэр болобо. Арадай депутадуудай хотын хуралай эндэ болоhон юhэдэхи сесси дээрэ тэрэ олоной хабаадалгатай энэ зургаанай гүйсэдхэхэ захиргаанай түрүүлэгшээр hунгагдаа.

МНР-эй Социальна ба экономическа хүгжэлтын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор hаяхан томилогдоhон С. Мүнхжаргалые Л. Энэбиш энэ тушаалда hэлгэбэ.

Улаан-Баатарай шэнэ мэр МНР-эй Булган аймагта түрэhэн намтартай. Тэрэ Монголой гүрэнэй университедэй барилгын-архитектурна факультет дүүргэнхэй.

ДЖОРДЖ БУШАЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН. США-гай президент Джордж Буш Америкын газетэнүүдэй редакторнуудай бүлгэмэй съезд дээрэ үгэ хэлэбэ. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзитай Сагаан байшан соо уулзажа хөөрэлдэhэн тухайдаа тэрэ тогтоhон байгаа.

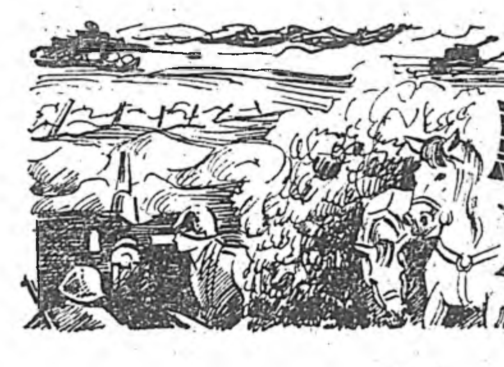
«Гадаадын хэрэгүүдэй министр Шеварднадзитай мүнөө үглөөгүүр уулзаhыемнай таанад мэдэнэ ха юмта даа, —гэжэ Дж. Буш хэлэбэ.—США болон СССР-эй хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөхые туйлахые хүсэнэбди, иимэ юумэ совет талын хүсэжэ байhанда мүн лэ этигэнэбди. Саашадаа хүнэй эрхэнүүдэй, мүн нютагай асуудалнуудые шиидхэхэ талаар хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлахын тула буу зэбсэгүүдые хинаха талаар шухала хэлсээнүүдые зохёожо байнабди. Май hарын hүүл багта Холбоото Штадуудта айлшалан ерэхыень тэсэжэ ядан хүлеэжэ байнаб гэжэ Президент Горбачевто мэдээсэхыень Шеварднадзиие гүйбаб».

ҮДЭШЫН ХОТО, ГОРОДУУДААР...

Үдэшын Токио.

ТАСС-ай фотохроника.

У-Ж. ДОНДУКОВ

БЕРЛИН ХҮРЭТЭР ХАЗААР МОРЁОР

ПОМЕРАНИИН БЭХИЖҮҮЛГЭ АБТАБА

(Үргэлжэл. Эхниинь апрелиин 5, 6-най номернуудта).

Полкын комсорг болоhон ушарни эхэшье гайхалтай hэн. Ехэл хүлеэгдээгүй юумэн болоо. Юуб гэхэдэ, би юрэдөөл ахалагша сержантын нэрэ зэргэтэй ябааб. Гурбан жэлэй туршада батарейнгаа комсорг байгааб. 1941 оной үбэлhөө эхилжэ гурба дахин шархатаад, гурба дахин госпитальдо хэбтээд, түрэл полкдоо гурба дахин бусааб.

Полкын комсорг гээшэ тулалдаанай эгээл аюултай газарнуудта сэхэ эльгээгдэдэг байба. Тиимэhээ комсорг харюусалгатай даабари абаад, олонхи ушарта дайсанай hомондо дайрагдадаг, шархатадаг байгаа ха юм.

1945 оной январь hарын hүүл. Хүйтэн гээшэнь аргагүй. Саhан ехэ: хүнэй бэлхүүhэсээ.

35-дахи полкын командир подполковник В. Д. Гладков бүдүүн гэгшын хоёр дубай хоорондо штабаа хэнхэй, подразделенинүүдэй дарганарта дайшалхы зорилгонуудые табижа байба: «КВ» танкнуудта десант болон hуужа, Бромберг (мүнөө Быдгош) хотые эзэлжэ абаха».

Полкын эрэлхэг командирнуудай нэгэн Лопсон Санжеевич Ивахинов эндэ байлсаба. Тэрэниие офицернүүд ехэтэ хүндэлдэг hэн. Полкын командир өөрөөшье Ивахиновай hанамжа дууладаг бэлэй.

Валлахзее hууринай хажууда болоhон тулалдаануудта гвардиин капитан Ивахинов илгаран шалгарhанайнгаа түлөө Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ зууршалагдаhан юм. Зүгөөр энээн тухай хожом хөөрэхэб.

Би энэ зүблөөндэ хабаадалсажа, гвардиин капитанай эскадрондо намайе эльгээхыень гүйбаб. Подполковник И. А. Плужников намда иигэжэ хэлэбэ:

— Ивахиновайш эскадрон ехэл харюусалгатай даабари абанхай гэжэ мэдэнэ гүш? Нэгэдэхеэр, танкнуудта аhаhан тэдэнэршни эгээл түрүүлэн добтолгодо орохо. Хоёрдохёор, дайсанай тэрэ участогтахи хэды үхэр буунуудай, миномёдуудай, пулемёдуудай бии байhые тон муугаар мэдэнэбди. Тэдээн тухай тагнажа мэдэхэ саг манда үгы, Городые гансата абаха зэргэтэйбди. Гурбадахяар, Ивахиновай эскадрон түргэн бушуугаар добтолжо, немец концлагериие дары абаха зэргэтэй. Тэндэ зобогшодые фашистнуудай алажа үрдеэгүйдэ...

...Дайсадай hомон маанадай урдаhаа мүндэр шэнгеэр адхарба. Тиигээдшье хүнгэрэг саhа хиидхүүлhэн шуурган яhалал бидэндэ туhалаа hэн.

«КВ» гэhэн хүндэ танкнуудай адар гэнжэнүүд дороhоо саhан, шабар үдхэнөөр бурьялна. Энэ саhата шуурган соогуур бидэнэр түргэн гэгшээр урагшаа дабшажа, немец городые агшан зуура эзэлэн абабабди.

Ивахиновай автоматчигуудтай минии hууhан «КВ» танк мантан гэнжэнүүдээрээ концлагериин түмэр бартаае низа дараад, «зоболон тамын» газар дээрэ гарашаба.

Иимэ юумэ огтошье хүлеэгээгүй немец харуулшад хаха бутаран тэрьелбэ. Лагериин барагууд сооhоо бүлэг олон эхэнэрнүүд маанадай урдаhаа гүйлдэжэ гараба.

Венгри, Польшо, Румыни, Югослави оронуудай, манай Балтиин далай шадарай республиканuудай еврей яhанай эхэнэрнүүд энэ лагерьта зобоогдожо байгаа ха юм.

Концлагериин складуудта хадагалаатай байhан хүбсаhа, эдеэ хоол абажа, эхэнэрнүүдтэ хубаажа үгэбэбди. Эндэ гурбан час тухай hаатаа hэмди.

Дайшалхы шэнэ зорилго маанадай урда табигдаба: «Урагшаа! Фашистнуудай эшээн — Берлин тээшэ урагшаа!»

Январь hара соо болоhон эгээл хүшэр хүндэ байлдаанууд хадаа Валлахзее hууринай хажууда Померaниин бата хүдэр бэхижүүлгэ дайлан абахын түлөө болоhон юм.

Февралиин 2—3-най үдэрнүүдтэ болоhон энэ тулалдаан мүнөөшье нюдэндэм харагдахадал гэжэ, ногоон шара немецүүд шинэльнүүдэй миралзаахань дахин үзэгдэхэдэл болодог.

Сухарижа ябаhан немец нэгэ дивизиие угтан амидажа, «дүшэн табатын» hомонуудта хирэлтэ 35-дахи тулалдаха гэhэн захиралта 35-дахи полкын 3-дахи эскадроной командир лейтенант А. Д. Савостиндо үгтэбэ.

Энэ эскадрондо үгтэhэн даалгабари айхабтар хүшэр хүндэ, хэлэшэгүй ехэ харюусалгатай байба. Бүхэли дивизиин урдаhаа — нэгэхэн эскадрон!

Политическэ талаар полкын командирай орлогшо, гвардиин подполковник И. А. Плужников Савостинай эскадрондо ошожо, тэрэ хүшэр даабариень суг хамта дүүргэлсэхые захирба.

Ойн харуулшанай хоёр гэрэй, хоёр сарайн хажуугаар Савостинай эскадрон позици эзэлбэ. Ротаборн тээшэ ошоhон асфальт харгы энэ гэрнүүдэй хажуугаар гарана. Энэ харгыhаа урагшаа, хоёр модоной газарта Валлахзее гэhэн немец hуурин бии хэбэртэй.

Дала гаран сэрэгшэд (командирнуудтайгаа) эскадрондо тоологдоно. Буу зэбсэгынь гэхэдэ, иимэ: станково зургаан, гар найман пулемёт, зургаан ПТР, 45 миллиметрэй хоёр үхэр буу. Автомат, винтовко, гранатануудые эндэ би тоолоногүйб.

Эскадроной ара тээ, 800-гаад метрэй газарта 76 миллиметрэй полкын үхэр буу тодхоотой. Командирынь — сержант Попов.

Буунуудаа тодхожо дүүргээд, hүниин 12 саг багта эдеэлхэ гэжэ hуутарнай, эскадроной командирай ординарец гүйжэ ерэбэ:

— Немецүүд шоссе дээрэ гараад, наашаа ерэжэ ябана. Олон автомашина бии. «Королевский тигр» гэhэн хоёр танк урдань гаранхай.

Бидэшье харайлдажа бодобобди. Тэрэ немец дивизиин сэрэгшэдэй тооe бидэнэр тухайлнабди. Энэмнай хадаа ямаршьеб шалтагаанаар hаатажа гээгдэhэн, агаарай-хамгаалалтын «СС» дивизи байгаа ха юм.

Манай дивизи юундэ эдэ немецүүдэй урдань гарашооб? Юуб гэхэдэ, добтолгоёо шуумар түргэн хэhэн манай дивизи немецүүдhээ түрүүн тэрэ Валлахзее гэжэ hууринда ерэшоо ха юм. Зүүн тээhээ зурыhан хоёр шоссе харгы энэ hууринай хажууда уулзана.

Тэрэ немец дивизиин бүридэлдэ латышууд, литовцууд — Эхэ орондоо урбагшад тон олон.

Эскадроной командир Савостин бидэ хоёр газаагшаа гүйлдэжэ гарабабди. Үнэхоорөөшье манhаа 300 метрэй газарта хоёр танк, олон машина харагдаба. Тэдэнэр галнуудаа унтараанхай. Зенитнэ үхэр буунууд, томо hомото пулемёдууд машинануудай дээрэ тодхогдонхой. Тэдэниие тойроод немец сэрэгшэд hүндэлнэ. Тэдэнэрэй тамхинай галнууд бүрэнхы соогуур эли тодоор ялагашалдана.

hара сагаан байгаа hэн ха гэжэ hананаб. Юуб гэхэдэ, дайсанай тэрэ ехэ техникэ, буунууд яhалал hайнаар харагдажа байгаа hэн.

Ойн харуулшанай гэрнүүд соо совет сэрэгшэд хоронхой гэжэ немецүүд тухайлаа хаш. Али хэн нэгэн тэдээндэ маанад тухай дуулгаа юм гү — бү мэдэе.

Манай хороhон газарhаа хойшоо нэлэнхы ехэ ой түглынэ. Тиигэhээр байтар, арэ таладамнай хүхы донгодобо.

Энеэдэтэй! Үбэл дунда донгодоhон ямар хүхы гээшэб? Дайсанай тагнуул арадамнай гараба гэжэ бидэнэр ойлгобобди.

Хүхын донгодомсоор, немецүүдшье нижагархай буудажэ эхилбэ. Илангаяа «Королевский тигр» гэhэн хоёр танкын, самоходконуудай үхэр буунууд маанадые hунаажа оробо. Тэдэнэй hомонууд ойн [illegible]

Имээ айхабтар шанга сохилтые манай сэрэгшэд тэсэжэ, дайсадай урдаhаа баhал добомэогүй харюусаба. Манай «дүшэн табатын» hомонуудтаа немец автомашинанууд, ашаанууд шатажа эхилбэ. Немец фашистнуудые элhээл олоор hүнөөгдэбэ.

Эгээл эндэ үхэлтэ тулалдаан болоно, одоол амиды үлэхэ тухайгаа хэншье бодобогүй.

Бүхэли дивизиин урдаhаа — нэгэхэн эскадрон! Би иимэ аюулта тэмсэлые хоёр нюдөөрөө олол дахин хараhанби. Тиигээд эндэ иигэжэ хэлэхэ байнаб. Совет сэрэгшэ гээшэ алдар соло, шагнал тухай заахашье бододоггүй, үхэл тухайшье мартажа, шүдөө зуугаад, зоригоо шангадхажа, улаагаараа ородог гэжэ би ойлгоо hэм. Иимэл хадаа бидэнэр, совет сэрэгшэд, тэдэ харэта муухай дайсадые даража шадаабди гэжэ буруу бэшээр баhал hанадагби.

...Эскадроной командир лейтенант Савостин, тэрэнэй парторг бидэ гурбан түрүүшын зэргын окопууд соо хэбтэнэбди. Тулалдаае эндэhээ хүтэлбэрилхэдэ, тааруу ха юм.

Манай нэгэ сэрэгшэ гурба-дүрбэн хүнэй орондо мүнөө тулалдажа байна. Дайсанай hомонууд урда, хойгуурнайшье тэhэрнэ, пулемёдуудай эльгээhэн халуун туулганууд толгойнууд дээгүүрнай эшхэрэлдэнэ.

Немец хоёр «Тигр» галта үхэлые бидэн тээшэ сасажал байна. Толгойгоо үндыхын аргагүй. Эдэ хоёр танкые яажа hүнөөхэ тухай бидэнэр хоорондоо зүбшэн хэлсэнэбди.

Пермь хотын Иван Ковин, Уфа городой Миша Габидулин гэжэ хоёр комсомол хүбүүд тэдэ танкнуудые гранатануудаар тэhэлхэ тухайгаа мэдүүлбэ. Тиигэжэ тэдэнэр гурба гурбан граната абаад, мүндэр мэтээр адхарhан hомон доогуур дайсад тээшэ мүлхибэд.

Арбан юhэн наhаяа хүсэд гүйсөөгүй эдэ хоёр хүбүүдтэй hүүлшынхиеэ харалсажа, hүүлшынхиеэ халуун гарыень адхаhанаа бидэнэр яажа тиихэдэ мэдэхэ бэлэйбибди? Тэдэнэрнай хүндөөр шархатабашье, «Тигрэй» гэнжэ доогуур гранатануудаа шэдэжэ үрдеэд, баатарай үхэлөөр тэндээ унаhан юм.

...Гэнжээ hамна татуулhан хоёр «Тигр» үшөөл маниие буудажа, забда сүлөөемнай, амар заяаемнай үгэбэгүй. Савостинда би иигэжэ хэлэбэб:

— Миниишни ээлжээн ерээ!

Эскадроной командир хэдышье дурагүй байбашье, зүбшөөлөө үгэхэ баатай болобо.

Би урагшаа мүлхибэб. Үбэлэй хүйтэн hүнишье hаань, хоёр hаншагаарни халуун хүлhэн гоожоно. Гансал нэгэ бодол сабиргай өөдэм зуралзана:

— Урагшаа! Урагшаа!

Аюултай, дайсанай буудадаг газарые түргэн бушуу гүйжэ гарахын тула 3—4 дахин эршэтэйгээр харайгаад, дахин хэбтэхэ хэрэгтэй. Хэды дахин харайгаа хүнбиб — мэдэнэгүйб. Зүгөөр танкнуудтал дүтэ ошоhоноо элихэн hананаб.

Мэргэлжэ мэргэлжэ ерээд лэ, булад нэгэ машинын бензинэй бааг дээрэ, нүгөөдынь башниин забhар-шагаабари руу нэгэ нэгэ граната шэдэжэрхибэб. Танкнуудшье абяагүй болошобо. Досоогоо бүтүү баярлаhан бишье гэдэргээ hахы-hалаг мүлхижэ, өөhэдынхидтөө бүтэн бүлеэн ерэбэб.

Үүр сайжа, hаруул болошобо. Окопууд соо хэбтэхэнь аюултай. Юуб гэхэдэ, оройдоол 300 гаран метртэ байhан фашистнууд бидэниие тон тодоор харахань ха юм. Тиигээдшье эскадроной үсөөхэн лэ сэрэгшэд амиды үлөө хэбэртэй. hандаршаhан хирпиисэ хоёр гэр, сарайнуудай үлэгдэл руу бидэнэр орожо хоробобди.

Эскадроной парторг ахалагша сержант Поэт, үшөө хоёр сэрэгшэд — бидэ дүрбэн хирпиисэ гэрэй сонхоор бууданабди. Парторг автомадай дискнүүдые hомоор багсалаад, бидэндэ үгэнэгүй. Юуб гэхэдэ, нэгэрэ ерэhэн фашистнуудые бидэшни таhалгараагүй буудана ха юмбибди. Манай hомонуудта тудууржа, дайсадай яhалал олоор унахые эли тодоор харанаб.

[illegible]

Гранатануудые дайсад шэдэжэ, маниие hалгааха аа гү гэжэ айhан бидэнэр нэгэ арга олоод лэ, холо бэшэхэн байhан сарай руу гүйлдэжэ оробобди.

Тэндэ иимэ юумэн үзэгдэбэ: ямаршьеб нэгэ связист полевой телефоной трубка баринхай, «Я береза, я береза!» гэжэ hүхирнэ. Эскадроной командир Савостин гэдэhэ руугаа хүндөөр шархаташанхай, сарайн булангахи hолоомон дээрэ ёолон хэбтэнэ. Тэрэм намда иигэжэ хашхаржа үрдибэ:

— Комсорг! Эскадрониие ши даажа аба!

Теэд эскадронhоонь оройдоол юhэн хүн амиды үлэнхэй. Сарайн ара талада гаража харан гэhээмни, Валлахзее hууринай наадахи добо дээгүүр немецүүд маанад тээшэ гүйлдэжэ ябаба. Үшөөл холошог. Нэгэ модо тухай газарта бэшэ аал даа. Томо hомотой пулемёт тэндэhээ маниие шабадажа эхилбэ.

Бидэнэр сарайн хажуудахи саhа руу шургабабди. Гэнтэ минии урдахана юумэн гээшэ сагаалхиса үрхиржэ, нюдэ руумнай саhан бурьяжа орошобо.

Дайсанай пулемётчик нэгэл зааха дээхэнүүр шагаагаа hаа, минии тархиие тудаха байгаа. «Бурхамни абарба» гэжэ юундэшьеб досоогоо hанаhан би сарайн зүүн тала руу хүмэрин мүлхибэб.

Ойн харуулшанай гаргажа обоолhон хохир шабааhан тээшэ дүтэлбэб. Тэндэмни эскадроной командир Савостиной ординарец «дүшэн табатын» командир хоёр хэбтэбэ.

Үхэр буугай командирынь мүрөө шархатанхай, иишэ тиишээ хүльбэрэн ёолоно. Би тэрээндэ аhан шадал соогоо хашхарнаб:

— Бү хүдэлэ! Немецүүд дүтэ ерэшоо. Шинии хүдэлхые харажархихань.

Тиигэhээр тэрэмни гэдэhэ руугаа хэдэ дахин үшөө шархаташаба. hүхирхэ гээшэнь ухаангүй:

— Абарыт намай! Абарыт намай!

Үхэжэ байхадаа, үхибүүдэйнгээ, hамганайнгаа нэрэнүүдые дурдаба.

Хүн гээшэ hонин лэ байна. Би тэрэ хашхараахань шагнажа хэбтэхэдээ, юундэшьеб иигэжэ hанабаб: «Би үхэхэ болоо hаа, хэнээ дурдаха гээшэбиб? Эхэ, эсэгэшье үгы, hамган, үхибүүдшье баhал үгы. Гансал Будда бурхан бии ааб даа. Тэрэл намайе абархал даа».

Энэ түгшүүрилтэй, мэгдүү үедэ бурханиие дурдан hанаhамни, гайхалтай юм. Би мүнөө тэрээн тухай бодоходоо, нэгэ юумэндэ hүзэглэхэ, hүгэдэхэ гээшэмнай баhал удха шанартай, ушартай байдаг юм гэжэл сэхэ руунь ойлгогшоб.

Хажуудахи обоо хохирой саана хэбтэhэн ординарец иигэжэ намhаа асууба:

— Тандэ граната бии гү? Бии hаань, үгыт. Урдамнай хэбтэгшэд эринэ.

Намда оройдоол нэгэ граната бии байгаа. Теэд юундэшьеб тэрээнээ үгэхэ дурамгүй. Мүнөө үедэ тэрэм намдаа аргагүйхэн үнэтэй шэнгеэр hанагдаба. Зүүн хармаан соомни партийна биледни, орден, медальнуудни хээтэй. Иимэ хүниие дайсад плендэ абаа hаа, нилээдхэн зобоожо аладаг юм гэжэ би hайн мэдэнэб. Тиигэжэ тамалууланхаар, немецүүдтэйшье, өөртэйгөөшье бэеэ тэhэлээ hаа, hураггүй дээрэ гэжэ hанаа hэмби.

Ординарец урдаханам хэбтэнэ. Тиигэжэ байтарнай, тэhэрдэг hомон тэрэнэйм толгойе тудажа, сэрэгшын ууpаг тархиин сэсэрдэhэн бүхы нюурыем шабажархиба.

Ухаа алдаhан минии нюураа аршажа арай шамайхан үрдеэд байтар, сарайн углуугай саанаhаа бүлэг немецүүд гүйлдэжэ гараад, ябууд дундаа буудаhаар, нам тээшэ дабхиба. Би автомадаараа буудажа үрдибэб.

hомомни дууhашаба. Намhаа холо бэшэ хэбтэшэhэн дайсад дахин харайлдажа бодобо. Эгээл энэ үедэ сээжымни баруун тала руу халуу бусалшаба. Немецэй hомон намайе тудаба ха юм.

Амияа бүтэшэhэн би хахажа сасажа хэбтээд, гүйлдэжэ дүтэлhэн фашистнууд тээшэ ори гансахан гранатаяа шэдэжэрхибэб. Тиигээд саашань юушье hанадаггүйб.

Дахин мэдээгээ ороод, онигожо харабаб. Ута шоссе харгыгаар немец ашаануудай үнгэржэ ябахань үзэгдэбэ. Гэдэргээ аалихан эрьебэб. Добын баруун ташаланда манай полкын хэбэртэй, ямаршьеб сэрэгшэд үбдэг дээрээ hуунхайнууд харагдаба. Боро шинельтэйнүүд. Тэдэнэй хажуу талаhаа манайхинай хоёр самоходко гаража ерээд, немецүүдые буудана хаш. Улаан гал сасарна. Тиигэжэ ябатараа, тэдэ самоходконууд юундэшьеб тогтошобо. Хэбэрынь, дайсадта hайсахан буудуулаа хаш. Хара комбинезонтой гурбан хүн тэдэ машинануудай сооhоо hурэжэ гараад, ара тээшээ гүйлдэшэбэ. Тэрьелнэ гээшэ ха. Гартаа ташуур буу бариhан нэгэ офицер тэдэнэй урдаhаань hүхирэн гүйбэ:

— Гэдэргээ! hөөргөө ошогты! Үгы hаатнай, буудажа алахаб!

Үнөөхи гурбамнай hөөргөө гүйлдэжэ ерээд, самоходко руугаа оробо.

Тэрэ үбдэг дээрээ hууhан манай полкын сэрэгшэд хүл дээрээ бодошонхой, добтолгодо орохоёо урагшаа дабшабад. Манай эскадроной санинструктор-медсестра Рэна басаган хаанаhаашьеб бии болоод, атакада орохоёо шуумайлдаhан сэрэгшэдэй урдаhаа гүйжэ ябана. Теэд хүрэжэ үрдибэгүй. Фашистнуудай пулемодой hомондо дайрагдан, саhа руу бударшаба. Хэды дахин бодохо гэжэ үндыhэн аад, дахин хэбтэшэбэ. Хэбэрынь, үхэшэбэ ха даа.

Хэлхеэ холбооной взводой командир лейтенант Борисенко тэрэнэй хойноhоо харайба. Немец пулемедой hомон тэрэниие ешье хүсэбэ. Хүлөө шархатаhан лейтенантые сержант Поповой үхэр буугайхид саашань шэрэжэ абаашаба даа.

Хүндөөр шархатаhан минии хүдэлхэшье аргамгүй. Үхэр буугай hомоной тэhэрhэн нүхэн соо амиды голтой хэбтэнэб.

Хажуудам шатаhан сарайн түймэрhөө сасарhан ошонhоо шинельни дүрэжэ эхилбэ. Гал дүлэндэ хайлаhан саhанай уhанда тэрэнээ шиихажа, унтараагаа болобоб.

hүүлэй hүүлдэ манайхин ерэхэнь гэжэ hанаагаа зааха амарhан бишье шуhаяа өхөөр гараhандаа мэдээгээ дахин табижархибаб.

Хэды шэнээн тэндээ хэбтээ хүнбиб? — Хэншье мэдэнэгүй. Зүгөөр шархыем боогоод, гвардиин капитан Лопсон Ивахиновай намайе тэргэдэ ашажа байхадань лэ, мэдээ ороо hэм.

Ушарынь юуб гэхэдэ, Савостиной эскадроной алуулжа дууhахаяа байтар, Ивахиновай сэрэгшэд ерэжэ, шархатаад, амиды үлэhэн дүрбэн хүниие, тэрэнэй тоодо намайе абараа ха юм. Тиигэжэ парторг, гвардиин ахалагша сержант Поэт, полкын хэлхеэ холбооной взводой командир Борисенко, үшөө нэгэ солдат бидэ дүрбэн лэ Савостиной эскадронhоо амиды үлэhэн байбабди.

3-дахи эскадроной командир, гвардиин лейтенант Д. А. Савостин, тэрэнэй бусадшье сэрэгшэд бултадаа тэрэ шэрүүн байлдаанда баатарай үхэлөөр унаа ха юм. Гэдэhээ хүндөөр шархатаhан лейтенант Савостин тэрэ сарайтаая суг дүрэшоол хаш даа гэжэ би hанадагби.

3-дахи эскадроной командир Д. А. Савостиндо Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ (наhа бараhанай удаа) олгогдоо hэн. Мүн 76 миллиметрэй үхэр буугай командир Попов Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Буряад оронойм хүбүүн, морин сэрэгэй 35-дахи полкын 4-дэхи эскадроной командир, гвардиин капитан Лопсон Санжеевич Ивахинов Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ зууршалагдаа hэн.

Теэд ород бэшэ, ондоо яhатанда дурагүй, фронтын Сэрэгэй Соведэй гэшүүн, генерал Телегин тэрэнэй нэрые список сооhоо зуража хаяа гэжэ хэлсэдэг hэн. Би өөрөө дайшалхы Улаан Тугай ордендо зууршалагдаhан аад, госпитальhоо бусаhан хойноо Алдар Солын III шатын орден абаhан хүм.

(Үргэлжэлынь хожом гараха).

В. М. ПУХОВСКОЙ

КПСС-эй обкомой гэшүүн Василий Михайлович Пуховской аюулда орожо, апрелиин 7-до наhа бараба.

Тэрэ 1936 ондо Буряадай АССР-эй Кабанскын районой Байгал-Худара тосхондо түрэhэн байгаа.

1960 ондо Эрхүүгэй хүдөө ажахын институт дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр В. М. Пуховской Баргажанай заhабарилгын-механическа станциин мастерскоёо даагшаар, тус станциин ахамад инженерээр, Баргажанай районой «Сельхозтехникын» ахамад инженерээр хүдэлбэ.

1967 ондо тэрэ Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой ахамад инженерээр томилогдоо hэн. 1971 онhоо 1981 он болотор Василий Михайлович Шэнэ-Бэрээнэй заводой директорээр, удаань үйлэдбэриин «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй генеральна директорээр хүдэлөө. 1981 ондо тэрэ «Госкомсельхозтехникын» түрүүлэгшээр томилогдожо, 1985 онhоо 1989 он болотор республикын агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор хүдэлhэн байгаа. hүүлэй үедэ тэрэ КПСС-эй обкомой инспекторэй уялгые гүйсэдхэhэн юм.

Тэрээндэ найдажа даалгаhан бүхы участогуудта В. М. Пуховской эдэбхи үүсхэлтэйгээр, зохёохы ёhоор, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлдэг байгаа.

Даалгагдаhан хэрэгэйнгээ түлөө үндэр ехэ харюусалгатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ залан сэхэ, оролдосо хэшээлтэй, хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ анхаралтай байhаараа шалгардаг hэн.

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой хүтэлбэрилэгшын тушаалда ажаллахадаа, эмхидхэлшын, инженерэй бэлиг шадабаритай байhаниинь илангаяа тодоржо, богони болзор соо үйлэдбэрээ hэльбэн шэнэлhэн, байрын гэрнүүдые, социальна объектнүүдые олоор бариhан, тиигэжэ республика доторoo эгээл эрхим hайн хүдэлмэришэнэй поселок тогтоогдоhон байгаа.

Коммунис парти болон Совет гүрэнэй урда В. М. Пуховскойн габьяатай байhаниинь үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Тэрэ Ажалай Улаан Тугай, Арадуудай Хани Барисаанай орденуудаар,

«Хүндэлэлэй Тэ… орденоор, медал… нагданхай. Тэрэ… АССР-эй габьяат… hэн нэрэ зэргэ…

Тэрэ КПСС-эй об… эй Загарайн рай… нээр, Буряадай… XII зарлалай Вер… дэй депутадаар h…

Василий Михайл… ской тухай эрюу… расхаал тэрэние… рээнтэй хамта… хүнүүдэй зүрх… тэдээ үлэхэл.

Л. В. Потапов, К. К. Шомоев, С. Н. Булдаев, … башеев, Л. Ч. Нимаева, В. В. Саржан, В. С. … Розанов, П. А. Чукреев, И. М. Пытин, И. В. … Агалов, Р. Б. Гармаев, В. И. Карпов, А. М. … В. Р. Булдаев, Н. Н. Найданов, В. С. Рипп, … нов, А. А. Бадиев, М. М. Гаськов, А. И. Плотни… Леонов.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛГЭ

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОХЫН ТУЛА…

Палестинын арад зон Газарай hайндэрые тэмдэглэдэг ёhо заншалтай юм. Теэд энэ удаа энэ hайндэрые яажа тэмдэглэхэб даа: тэдэнэй газар дайдые израилиинхид булимтаран абанхай ха юм. Палестинынхид дүшөөд гаран жэлэй туршада өөрынгөө газар дайдые бусаахын түлөө тэмсэнэ. Иимэ удаан болзорой туршада Дүтын Зүүн зүгтэ бэе бэеэ үзэн ядалга үргэлжэлhөөр, улаан шуhан адхарhаар.

Мүнөө болоходо Дүтын Зүүн зүгтэ үргэлжэлжэ байгаа ушаргта хэрэгүүдтэ хэн зэмэтэйб гэжэ хэлэхэнь хүшэр болонхой. Нэгэ зариманиинь сагтаа хада бүхы дэлхэй дээрэ зонхилхо дуратай байhан Великобританиие гэмнэнэ. Тус гүрэнэй тухиралтаар лэ палестинынхидэй элинсэг хулинсагай газар дайда дээрэ энэ зуун жэлэй эхиндэ еврейнүүд түбхинэжэ эхилээ ха юм. Тиихэдээ еврейнүүдые дэлхэйн бусад оронуудhаа Великобритани асараа бшуу. Нүгөөдүүлынь эндэ сионистнууд лэ зэмэтэй гээд тоолоно. Тэдэнэр лэ агууехэ Израилиие бии болгохые оролдоно ха юм. Харин тиихэдэ араб националистнуудые гэмнэгшэдшье бии. Тиихэдээ эдэнэр лэ hая бии боложо байhан Израиль гүрэнэй урдаhаа 1948 ондо дай үүсхэhэн юм гээд тоолонод. Бүхы муу юумэн Израильhаа эхитэй гээд соносхогшодшье бии.

Теэд мүнөө үедэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые доройтуулагшадые бэдэрээдшье ялтайб. Ушар юуб гэхэдэ, энэ асуудалые гүнзэгырүүлгэ хадаа бэе бэедээ дайсан ёhоор хандалгые улам hүжэрөөхэ бшуу. Зүришэлдөөтэ ушар байдалда ороод байгшадай олонхинь палестин асуудалые, мүн тиихэдэ Дүтын Зүүн зүгтэхи оронуудта аюулгүйе сахилгые гансал эбэй ёhоор, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ шиидхэхэ хэрэгтэй гээд мэдэрдэг болонхой. Гэбэшье хэдэн арбаад жэлдэ үргэлжэлжэ байhан дайн дажар, бэе бэедээ дайсан ёhоор хандалга энэ асуудалые хөөрэлдөөнүүдэй үндэhэ hуури дээрэ шиидхэхэ арга боломжо мүнөө дээрээ олтоногүй бшуу.

Израиль. Энэороной хүн зоной олонхинь палестинецүүдтэ, мүн бүхы арабуудта этигэнэгүй, тэдэниие израилиинхид булимтаран орогшод гээд тоолоно. Палестинынхидэй Израиль гүрэн байха ёhотой гэжэ мэдэрhые эб найрамдал байгуулха талаар ООП-ой зүгhөө гаргагдаhан үүсхэлнүүдые израилиинхид ой ухаандаа хадуунагүй. ООП-ые мүрдэлгэ мүшхэлгын эмхи гээд тэдэнэр нэрлэдэг. Палестинынхидhээ эй… мэhээ Израилиин аюулгүй байд… сэрэгэй хүсөөр найдамтайгаар… болохо юм гэжэ тэдэнэр тоолон… стинын газар дайдые дүшэ гар… булимтаран абаад байгшадай ни… тые ойлгохонь хүшэр ааб даа. … зонхилогшод ороной хүн зоной… доhые дэмжэхэ гээшэбди, бодо… иимэл байна ха юм гээд мэдүүлж… эмхиин хүтэлбэрилэгшэд палести… хөөрэлдөө хэжэ болохо, тиихэдээ… нын делегаци хадаа Иордан мүрэ… эрьедэ ба Газай секторта ажа… бүридэхэ, ООП-той ямаршье х… Израилиин засагаархидтай хари… байгуулха эрмэлзэлтэй байха ё… гээд тоолоно. Теэд энээниинь на… хид дэмжэнэгүй. «Ликуд» эмхи… рилэгшэд өөhэдынгөө табиhан… арсахагүй байhан тухайгаа мэдүүл…

Харин тиихэдэ Ажалай парти… шад палестинынхидтэ «ехэ бүү… хэнэбди гээд соносхоно. Палести… делегациин бүридэлдэ зүүн Иер… хидые, ООП-ые дэмжэгшэдые ор… лохо юм гэhэн hанал бодолые … римталдаг байха юм.

Тиихэдэ тус партинуудай … шэд Каир хотодо үнгэргэгдэхэ … нүүд дээрэ мүнөө үедэ Израил… дээд байhан газар дайда дээрэ h… гэргэхэ тушаа асуудал лэ хара… тэй гээд соносхоно. Энээнэй удэ… hанамжаар, палестинынхид Изра… сагаархидтай хөөрэлдөөнүүдые … делегациин бүридэлые нэрлэжэ ш… гэтэй гээд тоологдоно.

Иимэ эрхэ байдалда палестин… израилиинхидтэ этигэхэгүй, тэдэ… зэргэтэй болоно гээшэ ааб даа. И… хид лэ палестинын газар дайдые … ран жэлдэ эзэмдээд байна ха юм… мүрэнэй баруун эрьедэ ба Газай… палестинынхидэй шуhан адхарна… бэшье палестинынхид лэ эгээл түр… иль гүрэн гэжэ байха ёhотой, мүн… хэлгэ гээшые үгы хэхэ ёhотойбди… дүүлhэн байна бшуу. Энэ хадаа т… ха шанартай алхам болоно ха ю… энэшье ушар еврейнүүд ба палес… дые эблэрүүлээдхиэ арга олгоо… юуб гэхэдэ, нэрээшье, ООП үнэн… зорой туршада мүрдэлгэ, мүшхэл… баримталаа бшуу.

ЭБЭЙ ЁhООР ШИИДХЭХЭ…

Индидэ гоё hайхан ордонгууд олон лэ ааб даа. Гэбэшье эгээл hайхануудынь Джайпур хотодо гэхэдэ алдуу болохогүй. Энээниие ордонгуудай хото гээд дэмы нэрлэдэггүй. Ягаан үнгэтэй ордонгууд хотын түбые гоё гэгшээр шэмэглэдэг юм. Джайпур хото Делиhээ 250-яад модо холо юм. Теэд холошье гэнгүй Энэдхэг орондо ерэгшэд энэ хото хүрэжэл үзэхые эрмэлзэдэг.

Гэбэшье айлшадай нюдэндэ харуулагдадаггүй Джайпур хотын хуби гэжэ бии. Эндэ үгытэйшүүл ажаhуудаг. Шабараар хэгдэhэн, мэшээгээр, полиэтиленээр татагдаhан балгааhанууд жэрылдэнэ. Шараа нюсэгэн үхибүүд шоройдо зууралдана. Танигдаагүй хүнүүдые хараhаар лэ тэдэнэр «бакшиш!» гэжэ хашхаралдан гүйраншална. Теэд эндэ гансашье үгытэйшүүл ажаhуудаг бэшэ юм. Барилгашад, харгы заhабарилагшад, үйлсэнүүдые ариг сэбэр байлгаха уялгатай муниципалитедэй хүдэлмэришэд, бүд нэхэдэг мастерскойнуудта ажаллагшад эндэ байрладаг. Тэдэнэй абадаг салин hайн байра хүлhэлхэ арга боломжо олгоногүй ха юм.

Иимэ газарнууд санитарна эрилтэнүүдтэ харюусанагүй, үбшэ хабшан дэлгэрүүлнэ гээд Индидэ хэлсэдэг. Теэд эндэ мүн социальна талаараашье аюултай юм гээд үнгэрhэн жэлэй hүүлдэ илангаяа мэдэрэгдэhэн байна. Эндэhээ эхи абаhан бэе бэеэ үзэн ядалга баяшуулайшье ажаhуудаг кварталнуудта хүрэдэг. Индусууд ба мусульмануудай хоорондо болоhон тулалдаанда олон хүн алуулhан, шархатаhан байха юм. Элдэб буhалгаануудые дары номгоруулжа шададаг түбэй резервнэ полицишье энэ удаа өөрынгөө үүргые бэелүүлжэ шадаагүй бэлэй. Тэдэндэ туhалхыень армиин подразделенинүүд эльгээгдээ hэн. Джайпур хотодо эхилhэн буhалгаануудые Кота, Бхилвар хотонууд, Раджастханай бусад районууд дэмжээ юм. Олон гэрнүүдэй, магазинуудай байhан газарта мүнөөшье болотор үнэhэн тоброг зандаа.

Чандпол базаарай дэргэдэхи … участогта орходоо, эндэхи туша… гэн Ромеш Чандтай хөөрэлдөө… Джайпур хотодо болоhон бу… тухай асуубаб.

— Ямаршье ушарhаа буhалга… лээ юм гээд хэлэхэнь бэрхэтэй. … мүргэлшэд ябажа эхилээ hэн. У… хулиган ааша гаргагшад олошор… Полициин олон хүдэлмэрилэгш… туулагдаа. Мүнөө үедэ бараг н… нал даа,— гэжэ Ромеш Чанда хэ…

Тиимэл hаа hайн юм hааб да… хотын байдал шахардуу байhаа… манууд эндэ олонхинь болодоггүй… hээ нэгэ нэгээрээ ябахаяа тэдэ… Йогендра штадай коммунис пар… хиие хүтэлбэрилэгшэ Натх Хей… пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэ… hалгаа үүдхэгшэдэй нэгэниинь… саагүй юм гээд мэдүүлбэ. Теэд… гайхалтайшье бэшэ ааб даа. Инд… мүүд хоорондо болоhон тэмсэлд… дагшадые хуулиин ёhоор хэhэ… хүшэр юм.

Бүлгэмүүд хоорондохи харилс… даа Индидэ тон шухала асуудал… Үгытэй ядуу, хүдэлмэригүй байд… зониие тэмсэлэй харгыда гарга… Үгырhэн таряашан хото город… өөhэдтөөл адли хүнүүдые бэдэр… бүлгэмэй хүн гээшэ тэдэнэртэй… hон уршагта ябадалда зэмэтэй… лоно.

Джайпурай Махараджин ордо… зей бии юм. Тэрэнэй нэгэ таhа… зэбсэгүүд табяатай. Ямар hэлм… данууд, буунууд үгыб даа! Тэдэ… булад hабар табигданхай. Энэтэ… хада дайсанай нюурые hабарда… бшуу. Одоо энээниие харахада… даа.

Андрей М…
Александр Вино…

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Леонид Васильевич Потаповтай журналистка Татьяна Усольцевагай үнгэргэhэн интервью газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанай нээлтэ дээрэ ниитэлэгдэбэ. Леонид Васильевич Потапов энэ интервью соогоо Буряадай АССР-эй үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ асуудалнууд тухай бэелүүлхэ холын хараата программа тухай тодоор хөөрэнэ.

«Кооператорнууд юун тухай бодомжолногүйб?» гэжэ гаршагтай А. Щербаковой статья номерой нэгэдэхи хуудаhанда барлагдаба.

«Хэгда галдалганай хойшолонгууд...» гэhэн В. Лошаковой статья номерто байха. Республикын зарим районуудта, илангаяа Загарайн, Сэлэнгын, Зэдын болон Хориин районуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй даабаряар хэгда галдаха ушарhаа ой модоной түймэр олон дахин болоhон тухай автор энэ статья соогоо бодомжолно.

Газетын мүнөөдэрэй хоёрдохи хуудаhанда КПСС-эй областной комитедэй зургаадахи пленумэй тоосоон үгтэбэ.

Мүн номерто уншагшадай hонорто соносхолнуудай суглуулбари байха.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Смерть под парусом»— уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.40— Мультфильмнүүд. 11.05— Ан амитадай аймагта. 12.05— Хүгжэмтэ дамжуулга. 12.25— Хүүгэдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 13.25 —Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд. 13.30— Время. 14.00 —Ородой искусствын зуун жэл. 16.45—«Ажэл хэрэгтэ хабаатай бодолнуудай яармаг». 18.00— Богони концерт. 18.15—«...Где-то возле Огненной земли»— баримтата фильм. 18.45— Хүгжэмтэ амаралта. 19.30— Время. 20.00—«Фрагменты одной биографии». Аргентинын композиторнуудай хүгжэмөөр фильм-балет. 20.50—«Смерть под парусом»— уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00— Время. 22.30— Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.30— Оперодо дуратайшуулай телеклуб. 23.20— Залуушуулай hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Юугээр дурсагдахабибди? 9.35, 10.35— Литература. 9-дэхи класс. 10.05, 11.05— Француз хэлэн. 11.35, 12.40— Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 11.55— Ехэ юумэ мэдэдэг хүнүүдтэ дамжуулга. 13.00—«Здравствуйте все» — уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 14.05— Ритмическэ гимнастика. 14.35—«Первые радости». 2-дохи хубинь «Необыкновенное лето»—5 серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 15.45— Бадминтоноор Европын чемпионат. УЛААН-УДЭ. 17.15—«Синяя тетрадь»— уран hайханай фильм. 18.40— Байгал. 19.05—«Ая-ганга»— телеальманах (буряадаар). 19.55— Шэнэ hонин (буряадаар). 20.10 —Байгалай үмэнэхи газар дээрэ. МОСКВА. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.30— —СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52. секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79. п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45

Н-00386. Заказ № 83.